

/883 - 2

Startnotitie m.e.r.  
Koopmanweg 30  
8539 RT Echtenerbrug

*Mededeling als bedoeld in art. 7.2 Wm  
i.v.m. het voornemen om de  
varkenshouderij op de locatie  
Koopmanweg 30 te Echtenerbrug uit te  
breiden.*

Opgesteld door:  
Ing. L. Polinder  
Februari 2007

•  
•  
•  
•  
•

## Inhoudsopgave

Inleiding .....	3
<b>1 Algemene gegevens.....</b>	<b>4</b>
1.1 Naam van de initiatiefnemer .....	4
1.2 Adres van de initiatiefnemer .....	4
1.3 Soort activiteit en beschrijving.....	4
1.4 Plaats activiteit.....	4
1.5 Tijd .....	5
<b>2 Motivering van de activiteit.....</b>	<b>6</b>
2.1 Aanleiding .....	6
2.2 Voorgenomen activiteit .....	7
<b>3 Kenmerken van de activiteit.....</b>	<b>9</b>
3.1 Aard en omvang van de activiteit .....	9
3.2 Productieproces.....	9
3.3 Effecten op het milieu .....	10
Geur.....	10
Ammoniak .....	10
<b>Bijlage 1 Huidige omvang .....</b>	<b>14</b>
<b>Bijlage 2 Voorgenomen omvang .....</b>	<b>15</b>
<b>Bijlage 3 Berekening maximale emissiewaarde .....</b>	<b>16</b>
<b>Bijlage 4 Beschrijving Chemisch luchtwasser 70% (vleesvarkens) .....</b>	<b>17</b>
<b>Bijlage 5 Beschrijving Emissiearm stalsysteem (gespeende biggen) .....</b>	<b>20</b>
<b>Bijlage 6 Beschrijving gecombineerd luchtwassysteem 85% (zeugen).....</b>	<b>24</b>
<b>Bijlage 7 Berekening geurbelasting .....</b>	<b>28</b>
<b>Bijlage 8 Brief Staatsecretaris van 27 oktober 2006 .....</b>	<b>32</b>

- 
- 
- 
- 
- 

## Inleiding

Mts van Sambeek-Nielen exploiteert op de locatie de Koopmanweg 30, 8539 RT Echtenerbrug een varkensbedrijf. Op het bedrijf worden 495 zeugen met bijbehorende biggen en 4.305 vleesvarkens gehouden. De heer van Sambeek is voornemens om het bedrijf uit te breiden. De nieuwbouw van de stal is aan te merken als een activiteit genoemd in categorie C 14 van het Besluit m.e.r.<sup>1</sup>. In de stal zullen meer dan 900 plaatsen voor zeugen komen.

Mts van Sambeek-Nielen is voornemens voor de uitbreiding een milieuvergunning aan te vragen. Gelet op artikel 7.12 eerste lid van de Wet milieubeheer dient hij dat voornemen schriftelijk mee te delen aan het bevoegd gezag. Deze startnotitie is bedoeld als schriftelijke mededeling aan het bevoegde gezag.

Met gemeente en met de Commissie m.e.r. is overlegd over hetgeen in de startnotitie dient te worden opgenomen. Besloten is om de notitie Afwegen en oordelen, Handreiking voor de m.e.r.-beoordelingsplicht (Ministerie van VROM, 1999) als uitgangspunt voor deze startnotitie te nemen. Deze notitie gaat in op de informatie die een aanmeldingsnotitie dient te bevatten. Uit het overleg is gebleken dat de handreiking ook goed als uitgangspunt voor een startnotitie kan dienen.

De startnotitie geeft voornamelijk inzicht in de kenmerken van de activiteit. Op basis van de startnotitie zal het bevoegd gezag richtlijnen opstellen voor het MER<sup>2</sup>.

---

<sup>1</sup> m.e.r.= milieu effect rapportage

<sup>2</sup> MER = Milieu Effect Rapport

- 
- 
- 
- 
- 

## 1 Algemene gegevens

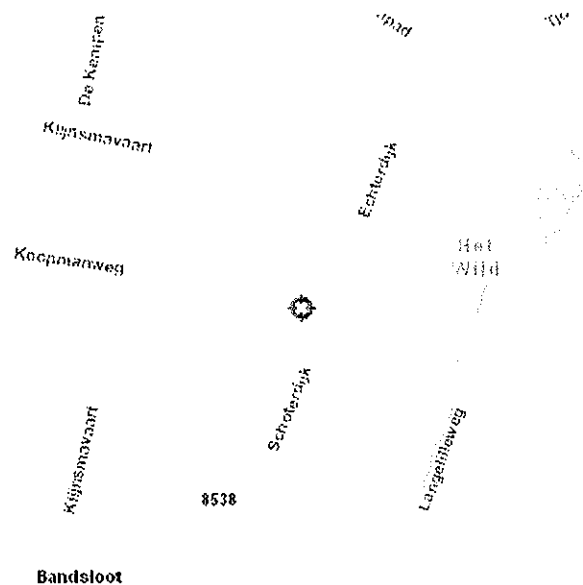
### 1.1 Naam van de initiatiefnemer

De initiatiefnemer is Mts van Sambeek–Nielen.

### 1.2 Adres van de initiatiefnemer

Locatie: Koopmanweg 30, 8539 RT Echtenerbrug

Op onderstaand kaartje is de ligging van het bedrijf in de regio met de rode markering aangegeven.



### 1.3 Soort activiteit en beschrijving

In bijlage 2 is de voorgenomen bedrijfsomvang weergegeven. De categorie aanduiding, de omschrijving van de diersoort en de ammoniakuitstoot per dier zijn ontleend aan de Richtlijn Ammoniak en veehouderij. De omrekenfactor om de geuruitstoot uitgedrukt in odour units per seconde ( $ou_E/s$ ) te berekenen is ontleend aan de Wet Geurhinder en Veehouderij. Een inrichtingstekening van de voorgenomen bedrijfssituatie is los bijgevoegd.

Op de locatie Koopmanweg 30 te Echtenerbrug worden reeds 495 zeugen met bijbehorende biggen en 4.305 vleesvarkens gehouden. De bedoeling is een uitbreiding van het aantal zeugen tot 1.170 zeugen met bijbehorende biggen en het inkrimpen van het aantal vleesvarkens tot 3.445 vleesvarkens.

### 1.4 Plaats activiteit

Het adres van de inrichting is Koopmanweg 30, 8539 RT Echtenerbrug. De kadastrale aanduiding is gemeente Oosterzee, sectie B, nummers 4569 en 4842.

- 
- 
- 
- 
- 

### 1.5 Tijd

De tijd waarop met de aanleg van de voorgenomen activiteit wordt gestart, hangt samen met het moment waarop de vergunningen onherroepelijk van kracht zijn. Er van uitgaande dat de procedures vlot doorlopen worden, zal de realisatie eind 2007 starten. De bouw van de nieuwe stal zal ca. 6 maand in beslag nemen. Daarna zal het bedrijf van start gaan in de voorgenomen omvang.

Er is geen zicht op een einddatum voor de activiteit. Een belangrijke reden voor de uitbreiding is de bedrijfscontinuïteit op lange termijn. De activiteit wordt derhalve opgezet om het bedrijf ook in de toekomst financieel gezond te houden.

- 
- 
- 
- 
- 

## 2 Motivering van de activiteit

### 2.1 Aanleiding

De activiteit betreft de uitbreiding van het reeds bestaande varkensbedrijf. Voor het bestaande varkensbedrijf is op 18 september 2000 een milieuvergunning verleend. In bijlage 1 is de huidige bedrijfsomvang weergegeven.

Het voornemen is uit te breiden tot een capaciteit van 1.170 zeugen met bijbehorende biggen. Verder zal het aantal mestvarkens afnemen tot 3.445 varkens. Gezien de voorgenomen uitbreiding met 675 zeugen en de verplaatsing van een aantal zeugen, waardoor het aantal nieuwe zeugenplaatsen boven de 900 plaatsen uitkomt, is het noodzakelijk dat voorafgaand aan het indienen van een milieuaanvraag een milieu effect rapport wordt opgesteld. Deze startnotitie is het eerste deel van het milieu effect rapport.

Het doel van de uitbreiding is het verbeteren van het financieel economisch resultaat waardoor de continuïteit van het bedrijf op langere termijn gewaarborgd blijft en een gunstige concurrentiepositie ontstaat.

Zowel door het vergroten van de omvang op zich als door schaalvoordelen wordt het doel bereikt. Opbrengstprijzen en daardoor de marges in de agrarische sector staan door allerlei externe factoren onder druk. Dat geldt ook voor de varkenshouderij. Het vergroten van het productievolume leidt tot meer opbrengsten.

Vooraf milieuo- en dierenwelzijneisen leiden in de varkenshouderij tot een hogere kostprijs. Hierbij kan worden gedacht aan eisen voor het minimum oppervlakte per dier of aan maximale ammoniak uitstoot. Deze eisen leiden tot een hoger investeringsniveau en daarmee tot hogere kosten. Tegenover deze meerkosten staan geen meeropbrengsten. Zonder meer investeren in dergelijke maatregelen leidt daardoor uiteindelijk tot een negatief bedrijfsresultaat. Met de uitbreiding van het bedrijf is het mogelijk schaalvoordeel te behalen. Door de schaalvoordelen is het ondanks de dalende marges mogelijk de noodzakelijke investeringen te doen.

Varkensbedrijven genereren inkomsten door de biggen die op het bedrijf geboren worden zelf af te mesten. Door de grootte van bedrijven is het echter mogelijk om zowel aan de kosten- als aan de opbrengstenkant schaalvoordelen te behalen. Aan de kostenkant zit dat met name in het afnemen van grote partijen product of diensten ineens. Aanbieders zijn genegen een lagere prijs voor producten en diensten in rekening te brengen als het om grote hoeveelheden ineens gaat. Bovendien ontstaat de mogelijkheid om meerdere aanbieders in te laten schrijven op het leveren van een product of dienst. Bij kleinere bedrijven zal een dergelijke werkwijze niet tot het gewenste resultaat leiden omdat de marktpartijen minder geïnteresseerd zijn. Als gevolg van de schaalgrootte kunnen derhalve de kosten voor veevoeders, voor transport, voor diergezondheid en voor huisvesting laag gehouden worden.

Ook aan de opbrengstkant zijn schaalvoordelen te behalen. Opbrengsten ontstaan voornamelijk door het afleveren van biggen en van vleesvarkens. Doordat meer zeugen aanwezig zijn kunnen grote uniforme koppels biggen worden afgeleverd aan de vleesvarkenshouders. Ook op het eigen bedrijf kunnen uniforme koppels biggen worden ingezet. Het opleggen van grote groepen biggen tegelijkertijd leidt tot een kleinere spreiding in de aflevertijd. De vleesvarkenshouder kan daardoor komen tot een optimale hokbezetting. Bovendien kunnen vleesvarkenshouders het aflevertijdstip nauwkeuriger plannen, wat ook voor de slachterijen een voordeel is. De afnemers zullen hierdoor geneigd zijn meer voor de varkens te betalen. Het efficiëntie voordeel wordt ook behaald met de varkens die op het eigen bedrijf worden afgemest.

Als de activiteit niet wordt uitgevoerd, is het niet rendabel om in dierenwelzijn en milieu te investeren. Doordat marges kleiner worden neemt bij een gelijke productiecapaciteit het bedrijfsresultaat bovendien af. Niet uitbreiden leidt derhalve op termijn tot een beëindiging van de agrarische activiteiten. Het bedrijf heeft de ambitie om de varkenshouderij voort te zetten en de positie van het bedrijf te versterken. Gezien die ambitie en de investeringen die al in de bestaande locatie zijn gedaan is niet investeren geen optie.

## **2.2 Voorgenomen activiteit**

In de vorige paragraaf is aangegeven met welk doel de voorgenomen activiteit plaatsvindt. Het doel is het verbeteren van het financieel economisch resultaat waardoor de continuïteit van het bedrijf op langere termijn gewaarborgd blijft.

Tevens zijn een aantal problemen zoals die in de varkenshouderij voorkomen beschreven. De opbrengstprijzen zijn nauwelijks te beïnvloeden en de kostprijs stijgt vooral als gevolg van investeringen die noodzakelijk zijn in het kader van milieu- en dierenwelzijnwetgeving. Tegenover de meer kosten staan geen extra opbrengsten.

Het vergroten van het bedrijf is de enige oplossing voor de geschetste problemen. Alleen door de uitbreiding kunnen extra opbrengsten worden gegenereerd die het gevolg zijn van het grotere productievolume en schaalvoordelen. Niet investeren leidt ertoe dat het bedrijf op korte termijn niet kan voldoen aan wettelijke vereisten. Sluiting zal het gevolg zijn.

Investeren om te voldoen aan de eisen voor milieu en dierenwelzijn zonder uit te breiden is geen optie. De kosten zullen stijgen terwijl de opbrengsten gelijk blijven. Dit leidt op termijn tot een negatief bedrijfsresultaat met alle gevolgen van dien.

Investeren op een andere plek is wel mogelijk maar ligt niet in de rede. Op de bestaande locatie is een varkensbedrijf aanwezig. Bovendien ligt het bedrijf op grote afstand van woonbebouwing. Ergens anders een nieuwe locatie ontwikkelen leidt, afgezien van de ruimtelijke bezwaren, tot een veel hogere investering. Op de huidige locatie bijbouwen is daarom veel efficiënter.

Het is denkbaar dat de redenen die nu spelen om het bedrijf te vergroten in de toekomst opnieuw zullen gaan spelen. Zeker in de agrarische sector waar financiële resultaten in toenemende mate onder druk staan geldt dat stilstand achteruitgang is. Uiteraard zal het bedrijf blijven zoeken naar mogelijkheden om het bedrijfsresultaat verder te verbeteren. Met de voorgenomen uitbreiding ontstaat echter een omvang waarbij het bedrijf naar verwachting ook op langere termijn voldoende continuïteit heeft.



### 3 Kenmerken van de activiteit

#### 3.1 Aard en omvang van de activiteit

In bijlage 2 is de voorgenomen bedrijfsomvang weergegeven. De nieuwe varkensstal zal worden uitgerust met emissiearme stalsystemen waardoor zowel de ammoniak- als de stankuitstoot worden gereduceerd. De oppervlakte van de nieuw te bouwen stal bedraagt ongeveer 4.600 m<sup>2</sup>. De oppervlakte van de bestaande varkensstallen bedraagt ongeveer 6.500 m<sup>2</sup>. Daarnaast is op het bedrijf nog een bedrijfswoning aanwezig. De hoogte van de nieuw te bouwen stal zal ongeveer 10 meter gaan bedragen.

#### 3.2 Productieproces

Het productieproces op een varkensfokkerij is vrij overzichtelijk. Op het bedrijf zijn zeugen aanwezig. Elke zeug krijgt gemiddeld 2,3 keer per jaar een toom biggen van ongeveer 12 biggen. Van die 12 biggen valt een enkele big uit door sterfte. De overige biggen worden op een leeftijd van ca. 10 weken ingezet als vleesvarkens. Op het bedrijf worden in de voorgenomen omvang jaarlijks ca. 30.000 biggen grootgebracht. 40 procent van deze biggen wordt op het eigen bedrijf afgemest. De rest wordt verkocht aan vleesvarkensbedrijven. Bij de bepaling van het aantal zeugen zijn alleen de kraamzeugen en de guste en dragende zeugen productief.

De voornaamste grondstof bestaat uit veevoeder. Deze wordt voor een groot deel op het bedrijf bereid uit grondstoffen die in de humane voedingsmiddelen industrie niet meer worden gebruikt. Naast het eindproduct, de levende biggen en vleesvarkens, ontstaan afvalstoffen. Deze bestaan uit mest en dieren die uitvallen op het bedrijf door sterfte. De meststoffen worden conform de meststoffenwet uitgereden op het land. Kadavers worden opgehaald en verwerkt door Rendac.

Voor een goed stalklimaat is de ventilatie van de stallen van groot belang. In de ventilatielucht bevinden zich stoffen die hinder of schade aan het milieu kunnen veroorzaken. Vooral ammoniak, geur en stof zijn daarbij van belang. Om de uitstoot van deze stoffen zo laag mogelijk te houden worden emissiearme stalsystemen toegepast. In de bijlagen 4 t/m 6 is een omschrijving van de verschillende systemen opgenomen. De stallen voor de guste en dragende zeugen, kraamzeugen en vleesvarkens worden uitgerust met een luchtwasser. In een dergelijk luchtwassysteem worden de vluchtige componenten ammoniak en geur omgezet in neutrale stoffen dan wel in vaste verbindingen. Ook stof wordt uit de ventilatielucht gewassen. Het waswater (spui) zal apart van de mest worden afgevoerd. Vanwege het hoge stikstofgehalte is het goed bruikbaar als meststof.

Op het bedrijf ontstaan slechts zeer beperkt andere afvalstoffen. Zo komt er een geringe hoeveelheid papierafval vrij bij de afhandeling van de administratie van het bedrijf. Ook komen er kleine hoeveelheden gevaarlijke afvalstoffen vrij. Dit betreft met name gebruikte tl-buizen en lege verpakkingen van medicijnen.

•  
•  
•  
•  
•

Voor verlichting en ventilatie van de stallen wordt energie verbruikt. Voor de jonge dieren is ook verwarming noodzakelijk. Naar schatting zal het verbruik van elektriciteit uitkomen op 347.000 kWh. Het gasverbruik zal naar schatting uitkomen op 144.000 m<sup>3</sup>. Met de bouw van de nieuwe stal zullen maatregelen worden genomen om het energieverbruik zo ver als redelijkerwijs haalbaar is te beperken.

Door de activiteiten die op het bedrijf plaatsvinden wordt geluid veroorzaakt. Vooral de ventilatoren zullen daar een constante bijdrage aan leveren.

### **3.3 Effecten op het milieu**

In paragraaf 3.2 is aangegeven dat hinder en schade kan ontstaan als gevolg van emissie van geur en ammoniak. In deze paragraaf worden deze aspecten verder uitgediept. Ook de invloed die de voorgenomen activiteit eventueel kan hebben op gebieden die in het kader van de Vogel- en de Habitatrichtlijn zijn aangemeld dan wel aangewezen, wordt behandeld. De aspecten geluid en energie zijn in de voorgaande paragraaf voldoende aan de orde geweest en worden daarom niet verder besproken in deze paragraaf.

#### **Geur**

Op veehouderijen wordt het aspect geur beoordeeld op basis van de Wet Geurhinder en Veehouderij 2006 (Wgv). De geuremissie per dier is vastgelegd in de Regeling geurhinder en veehouderij (Rgv). De geuremissie per dier wordt uitgedrukt in Europese odour units per seconde per dier (ou<sub>E</sub>/s/dier). De geurbelasting vanuit het veehouderijbedrijf wordt berekend door het voorgeschreven model V-Stacks vergunning.

Wanneer de totale geuremissie van het bedrijf wordt uitgerekend blijkt dat het bedrijf in de voorgenomen omvang minder ou<sub>E</sub>/s uitstoot dan het bedrijf in de huidige omvang doet (bijlage 1 en 2). In de huidige omvang stoot het bedrijf 120.888 ou<sub>E</sub>/s uit. In de voorgenomen omvang zal dit 91.532 ou<sub>E</sub>/s zijn. Door de toepassing van emissiearme systemen wordt ook de geuremissie op het bedrijf gereduceerd.

In bijlage 7 zijn de invoergegevens en de resultaten van de berekening van de geurbelasting met het model V-Stacks vergunning van de voorgenomen bedrijfsomvang weergegeven. Hieruit blijkt dat geen enkel object een te hoge geurbelasting heeft. De Wgv staat vergunningverlening niet in de weg.

#### **Ammoniak**

De ventilatielucht bevat naast geurcomponenten ammoniak (NH<sub>3</sub>). Ammoniak kan indirect schade veroorzaken doordat gronden die daarvoor gevoelig zijn, kunnen verzuren. Dit kan ten koste gaan van natuurwaarden op die gronden. Ammoniak kan ook direct schade veroorzaken als gevoelige gewassen op zeer korte afstand van de stallen worden verbouwd. De regelgeving met betrekking tot ammoniak komt terug in de Wet ammoniak en veehouderij (hierna Wav), de Natuurbeschermingswet (hierna Nb-wet) en de IPPC-richtlijn.

In onderhavige situatie zal ondanks de uitbreiding in dierenaantallen door het gebruik van emissiearme stalsystemen minder ammoniak worden uitgestoten. In de huidige omvang stoot het bedrijf 14.112 kg ammoniak uit (zie bijlage 1). In de voorgenomen omvang zal dit nog maar 6.611 kg ammoniak zijn (zie bijlage 2). Dit betekent dat de uitstoot met 7.501 kg (53 procent) teruggedrongen zal worden. De uitbreiding van het bedrijf heeft dus positieve gevolgen voor het milieu.

#### *Wav*

In het kader van de Wet ammoniak en veehouderij (Wav) zijn gebieden aangewezen die als kwetsbaar voor ammoniak moeten worden aangemerkt. Binnen 250 meter van dergelijke gebieden mogen vanwege de schadelijke effecten van ammoniakdepositie geen bedrijven worden opgericht. Ook mag de uitstoot van ammoniak niet toenemen binnen deze zone. Het dichtsbijgelegen kwetsbaar gebied ligt op een afstand van 4.700 meter (Rottige Meenthe) en vormt derhalve geen beperking voor de voorgenomen activiteiten. Dit wordt gemeten vanaf de uiterste rand van het dierenverblijf tot het dichtstbijzijnde punt van het kwetsbare gebied.

#### *Nb-wet*

Het beschermingsregime uit de Vogel- en Habitatrichtlijn is geïmplementeerd in de Nb-wet. In het kader van de wet dient te worden beoordeeld of bedrijfsactiviteiten een negatieve invloed kunnen hebben op de kwaliteiten van speciale beschermingszones. Vooral de depositie van ammoniak kan daarbij van invloed zijn op deze natuurgebieden. Gezien de verspreidingsmodellen van ammoniak vindt depositie altijd plaats binnen 3 km van het emissiepunt.

In de directe omgeving van het bedrijf bevindt zich een speciale beschermingszone. Op een afstand van 2,2 km bevindt zich het gebied Brandemeer. Uit overleg met de provincie is gebleken dat de kritische depositiewaarden van het betreffende gebied niet bekend zijn. Uit een rapport<sup>3</sup> van Stichting Natuur en Milieu blijkt dat de kritische depositiewaarde 7 kg stikstof (N) per ha per jaar is. Dit komt overeen met een depositie van 500 mol zuur per ha per jaar. Het is niet geheel duidelijk waarop deze waarde is gestoeld. In het rapport<sup>4</sup> van Alterra en TNO, waarop de publicatie van de Stichting Natuur en milieu is gebaseerd, wordt geen kritische depositiewaarde gegeven.

Het bedrijf heeft een depositiewaarde van  $(6610,7 \times 0,00085)$  5,6 mol per ha per jaar. In de huidige omvang heeft het bedrijf een depositiewaarde van 12,0 mol per ha per jaar. Dit betekent een vermindering van 6,4 mol (53 procent) per ha per jaar.

---

<sup>3</sup>Teveel van het goede, conclusies uit onderzoek van Alterra-TNO en aanbevelingen van Stichting Natuur en Milieu en de 12 provinciale Milieufederaties, juni 2004.

<sup>4</sup>Stikstof gevoeligheid van de Habitatrichtlijn gebieden in Nederland, onderzoek door van Dobben (Alterra) en Bleeker (TNO), maart 2004.

Op 60 meter van het bedrijf bevindt zich een EHS gebied de Schoter Uiter Dijken. Dit is een soort uiterwaard van de rivier de Tjonger. Daar het geen kwetsbaar gebied betreft maakt het niet uit dat het op korte afstand van het bedrijf gelegen is.

#### *IPPC*

De IPPC-richtlijn stelt eveneens eisen aan intensieve veehouderij bedrijven van een bepaalde omvang. Een varkensbedrijf valt onder de IPPC-richtlijn als er meer dan 750 zeugenplaatsen op het bedrijf aanwezig zijn. Op dit bedrijf zijn 1.170 zeugenplaatsen aanwezig. Het bedrijf valt dus onder de IPPC-richtlijn.

De Staatssecretaris heeft onlangs een brief (bijlage 8) verzonden naar de Tweede Kamer waarin hij uiteenzet hoe de IPPC-richtlijn dient te worden geïnterpreteerd. Uitgangspunt is dat in een veehouderij tenminste BBT wordt toegepast en dat, voor zover het gaat om IPPC-installaties, vanwege de kenmerken en de geografische ligging of de lokale milieuomstandigheden, zo nodig verdergaande emissie-eisen worden gesteld. In de zeer kwetsbare gebieden en een zone van 250 meter daaromheen geldt het strenge regime van de Wav. Buiten de Wav-zones kan een veehouderij die uitbreidt, tot een emissie van maximaal 5.000 kg volstaan met toepassen van BBT. Vanaf een emissie van 5.000 kg tot maximaal 10.000 kg zal een reductie van tenminste 70% moeten worden gerealiseerd en vanaf een emissie van 10.000 kg een reductie van tenminste 90%.

Op BBT zijn emissiegrenswaarden gebaseerd. De emissiegrenswaarden zijn opgenomen in bijlage 1 van het Besluit ammoniakemissie huisvesting veehouderij.

De stalsystemen die onderhavig bedrijf in de voorgenomen situatie wil toepassen voldoen op de huisvesting voor een aantal vleesvarkens en opfokzeugen na aan deze maximale emissiewaarden. De stallen die niet voldoen zijn bestaande stallen die nog niet zijn afgeschreven. Uit de nota van wijziging van de Wav van de Staatssecretaris van VROM d.d. 1 november 2006 blijkt dat onder voorwaarden systemen met hogere emissiewaarden dan de maximale emissiewaarden mogen worden toegepast. De som van de emissies van de toegepaste stalsystemen mag dan niet hoger zijn, dan de som van de emissies als zouden stalsystemen met maximale emissiewaarden worden toegepast (salderingsmethode). De som van de emissies van de toegepaste stalsystemen bedraagt 6.611 kg ammoniak. De som van de emissies als zouden systemen met maximale emissiewaarden worden toegepast bedraagt 9.465 kg (zie bijlage 3). De som van de emissies van de toegepaste stalsystemen is derhalve lager dan som van stalsystemen met maximale emissiewaarden.

Het bedrijf heeft in de voorgenomen omvang een emissie van 6.611 kg ammoniak. Het is voor de bepaling van de som van de emissies gezien hoogte van de ammoniakuitstoot wellicht beter niet uit te gaan van de maximale emissiewaarden maar van de waarden die volgen uit de in bijlage 8 weergegeven voorgenomen beleidslijn. Volgens de voorgenomen beleidslijn dient een bedrijf met een dergelijke uitstoot te voldoen aan de maximale emissiewaarden voor

zover het de eerste 5.000 kg ammoniakemissie betreft. Voor de uitstoot tussen de 5.000 kg en 10.000 kg dient een reductie van minimaal 70% te worden bereikt.

De som van de ammoniakemissie van zeugen en de biggen bedraagt 4.642 kg. Met de uitstoot van 255 vleesvarkens erbij komt de uitstoot uit op 5.000 kg ( $255 \times 1,4 = 357$ ). De overige aanwezige vleesvarkens moeten dus voldoen aan de reductie eis van 70%. Dit zijn nog ( $3445 - 255 =$ ) 3190 vleesvarkens. Bij 70% emissiereductie is de emissie-eis voor vleesvarkens 1,1 kg. Conform de beleidslijn mag dan nog ( $3.190 \times 1,1 =$ ) 3.509 kg ammoniak worden uitgestoten. De totale ammoniakemissie in de voorgenomen omvang dient volgens de beleidslijn derhalve maximaal ( $3.509 + 5.000 =$ ) 8.509 kg te bedragen. Ook dat is meer dan het bedrijf in de voorgenomen omvang zal uitstoten.

## Bijlage 1 Huidige omvang

### Huidige omvang Koopmanweg 30 Echtenerbrug

Categorie	Omschrijving conform Rav	Aantal	NH3/dier	ou€/dier/s	NH3	ou€/s
D 1.3.13	Guste en dragende zeugen; overige huisvestingssystemen, individuele huisvesting	417	4,2	18,7	1751,4	7797,9
D 1.2.18	Kraamzeugen; overige huisvestingssystemen	78	8,3	27,9	647,4	2176,2
D 1.1.16.1	Gespeende biggen; overige huisvestingssystemen hokoppervlak maximaal 0,35 m <sup>2</sup>	1470	0,6	7,8	882,0	11466,0
D 3.4.2	Vleesvarkens, opfokberen en -zeugen; overige huisvestingssystemen; hokoppervlak groter dan 0,8 m <sup>2</sup>	18	3,5	23	63,0	414,0
D 2.5	Dekberen; overige huisvestingssystemen	1	5,5	18,7	5,5	18,7
D 3.4.1	Vleesvarkens, opfokberen en -zeugen; overige huisvestingssystemen; hokoppervlak maximaal 0,8 m <sup>2</sup>	4305	2,5	23	10762,5	99015,0
	<b>Totaal</b>				<b>14111,8</b>	<b>120887,8</b>

## Bijlage 2 Voorgenomen omvang

Voorgenomen omvang Koopmanweg 30 Echtenerbrug

Categorie	Omschrijving conform Rav	Aantal	NH3/dier	ou <sub>F</sub> /dier/s	NH3	ou <sub>F</sub> /s
D 1.3.12.1	Guste en dragende zeugen; luchtwassystemen anders dan biologisch of chemisch gecombineerd luchtwassysteem 85% emissiereductie met chemische wasser (lamellenfilter) en waterwasser (BWL 2006.14)	866	0,63	5,6	545,6	4849,6
D 1.2.17.1	Kraamzeugen; luchtwassystemen anders dan biologisch of chemisch gecombineerd luchtwassysteem 85% emissiereductie met chemische wasser (lamellenfilter) en waterwasser (BWL 2006.14)	304	1,25	8,4	380,0	2553,6
D 1.1.3.2	Gespeende biggen; mestgoot met schuine wand en ontmetingssysteem; hokoppervlak groter dan 0,35 m <sup>2</sup> (Groen Label BB 95.12.031V1) (BWL 2006.07)	5072	0,16	5,4	811,5	27388,8
D 3.2.15.1.2	Opfokzeugen; gedeeltelijk roostervloer; luchtwassystemen anders dan biologisch of chemisch; gecombineerd luchtwassysteem 85% emissiereductie met chemische wasser (lamellenfilter) en waterwasser hokoppervlak groter dan 0,8 m <sup>2</sup> (BWL 2006.14)	119	0,53	6,9	63,1	821,1
D 3.4.2	Opfokzeugen; overige huisvestingssystemen; hokoppervlak groter dan 0,8 m <sup>2</sup>	120	3,5	23	420,0	2760,0
D 2.4.1	Dekberen; luchtwassystemen anders dan biologisch of chemisch; gecombineerd luchtwassysteem 85% emissiereductie met chemische wasser (lamellenfilter) en waterwasser (BWL 2006.14)	3	0,83	5,6	2,5	16,8
D 3.4.1	Vleesvarkens; overige huisvestingssystemen; hokoppervlak maximaal 0,8 m <sup>2</sup>	960	2,5	23	2400,0	22080,0
D 3.2.9.1	Vleesvarkens gedeeltelijk roostervloer; chemisch luchtwassysteem 70% emissiereductie; hokoppervlak maximaal 0,8 m <sup>2</sup> (Groen Label BB 96.10.043V1; BB 96.10.043V1/A 99.06.074) (BWL 2004.02; BWL 2005.01; BWL 2006.04; BWL 2006.05)	2485	0,8	12,5	1988,0	31062,5
	<b>Totaal</b>				<b>6610,7</b>	<b>91532,4</b>

### Bijlage 3 Berekening maximale emissiewaarde

#### Berekening som emissies volgens maximale emissiewaarde

Categorie	Omschrijving conform Rav	Aantal	NH3/dier	ou <sub>E</sub> /dier/s	NH3	ou <sub>E</sub> /s
D 1.3.12.1	Guste en dragende zeugen; luchtwassystemen anders dan biologisch of chemisch gecombineerd luchtwassysteem 85% emissiereductie met chemische wasser (lamellenfilter) en waterwasser (BWL 2006.14)	866	2,6		2251,6	
D 1.2.17.1	Kraamzeugen; luchtwassystemen anders dan biologisch of chemisch gecombineerd luchtwassysteem 85% emissiereductie met chemische wasser (lamellenfilter) en waterwasser (BWL 2006.14)	304	2,9		881,6	
D 1.1.3.2	Gespeende biggen; mestgoot met schuine wand en ontmestingssysteem; hokoppervlak groter dan 0,35 m <sup>2</sup> (Groen Label BB 95.12.031V1) (BWL 2006.07)	5072	0,23		1166,6	
D 3.2.15.1.2	Opfokzeugen gedeeltelijk roostervloer; luchtwassystemen anders dan biologisch of chemisch gecombineerd luchtwassysteem 85% emissiereductie met chemische wasser (lamellenfilter) en waterwasser hokoppervlak groter dan 0,8 m <sup>2</sup> (BWL 2006.14)	119	1,4		166,6	
D 3.4.2	Opfokzeugen; overige huisvestingssystemen; hokoppervlak groter dan 0,8 m <sup>2</sup>	120	1,4		168,0	
D 2.4.1	Dekberen; luchtwassystemen anders dan biologisch of chemisch gecombineerd luchtwassysteem 85% emissiereductie met chemische wasser (lamellenfilter) en waterwasser (BWL 2006.14)	3	2,5		7,5	
D 3.4.1	Vleesvarkens; overige huisvestingssystemen; hokoppervlak maximaal 0,8 m <sup>2</sup>	960	1,4		1344,0	
D 3.2.9.1	Vleesvarkens gedeeltelijk roostervloer; chemisch luchtwassysteem 70% emissiereductie; hokoppervlak maximaal 0,8 m <sup>2</sup> (Groen Label BB 96.10.043V1; BB 96.10.043V1/A 99.06.074) (BWL 2004.02; BWL 2005.01; BWL 2006.04; BWL 2006.05)	2485	1,4		3479,0	
	<b>Totaal</b>				<b>9464,9</b>	



#### Bijlage 4 Beschrijving Chemisch luchtwasser 70% (vleesvarkens)

Stalbeschrijving van:	Oktober 2006
Diercategorie:	Kraamzeugen, gespeende biggen, guste en dragende zeugen, dekberen en vleesvarkens (inclusief opfokberen en opfokzeugen)
Naam van het systeem:	Chemisch luchtwassysteem 70 %
Rav-nummer:	D1.1.10.1; D1.1.10.2; D1.2.11; D1.3.7; D2.2; D3.2.9.1 en D3.2.9.2
Systeem-nummer:	BWL 2006.05

---

#### **Korte omschrijving van het stalsysteem:**

De ammoniakemissie wordt beperkt door de ventilatielucht te behandelen in een chemisch luchtwassysteem. Dit systeem bestaat uit een kolom met vulmateriaal, waarover continu aangezuurde wasvloeistof wordt gesproeid. Bij passage van de ventilatielucht door het luchtwassysteem wordt de ammoniak opgevangen in de wasvloeistof, waarna de gereinigde ventilatielucht het systeem verlaat. Middels toevoeging van zwavelzuur aan de wasvloeistof, wordt de ammoniak gebonden als ammoniumsulfaat.

#### **Eisen aan de uitvoering:**

- 1) Chemisch luchtwassysteem  
Een chemisch luchtwassysteem kan de ventilatielucht van één of meerdere afdelingen behandelen. Op de situatieschets van het totale bedrijf dient dit duidelijk te worden aangegeven.
- 2) Ventilatielucht
  - a) van elke afdeling waarvoor de lagere emissiewaarde van kracht is, dient alle ventilatielucht via het chemisch luchtwassysteem de stal te verlaten.
  - b) bij het gebruik van een centraal afzuigkanaal moet het doorstroomoppervlak van dit kanaal tenminste 1 cm<sup>2</sup> per m<sup>3</sup> per uur maximale ventilatiecapaciteit bedragen. Voorts moeten de door het Klimaatplatform Varkenshouderij vastgestelde normen voor maximale ventilatie in acht genomen worden.
- 3) Registratie instrumenten  
Ten behoeve van de wekelijkse controle (zie bijlage 2) moeten een urenteller en een geijkte waterpulsometer worden aangebracht. De urenteller is nodig voor het registreren van de draaiuren van de circulatiepomp. Door de watermeter wordt de hoeveelheid spuiwater geregistreerd. Deze waarden moeten continue worden geregistreerd en niet vrij toegankelijk worden opgeslagen.
- 4) Zuuropslag  
De inhoud van de opslag moet snel en accuraat kunnen worden afgelezen.
- 5) Afvoer spuiwater  
Het spuiwater mag niet worden afgevoerd naar een mestkelder die in open verbinding staat met de dieren. Aanbevolen wordt om het spuiwater af te voeren naar een aparte opslag.

#### **Eisen aan het gebruik:**

- 1) Conform het monstername protocol (zie bijlage 1) dient elk half jaar een monster van het waswater te worden genomen. De analyseresultaten dienen binnen de aangegeven grenzen te liggen. Indien deze buiten de grenzen liggen dient de gebruiker, in overleg met de leverancier, actie te ondernemen. Monstername, vervoer en analyse van het waswater en de rapportage daarvan dienen door een STERIN/STERLAB gecertificeerde instelling te worden uitgevoerd.
- 2) Door vervuiling van het filterpakket zal de ventilatielucht een hogere weerstand ondervinden. Om deze reden dient het luchtwassysteem minimaal elk jaar te worden gereinigd.
- 3) Er dient een logboek te worden bijgehouden met betrekking tot enerzijds metingen, onderhoud, analyseresultaten van het wassysteem en optredende storingen en anderzijds de wekelijkse controle werkzaamheden (zie bijlage 2).
- 4) Het chemisch luchtwassysteem moet een ammoniakverwijderingsrendement hebben van minimaal 70%.
- 5) Er dient een onderhoudscontract en een adviescontract afgesloten te zijn met de leverancier. In het onderhoudscontract moet een jaarlijkse controle en onderhoud van het luchtwassysteem zijn opgenomen. Voorts zijn in dit contract taken van de leverancier opgenomen. Bijlage 2 geeft informatie over de standaardinhoud van het onderhoudscontract. Het adviescontract biedt steun bij vragen over de procesvoering van het luchtwassysteem.

•  
•  
•  
•  
•

**Nadere bijzonderheden:**

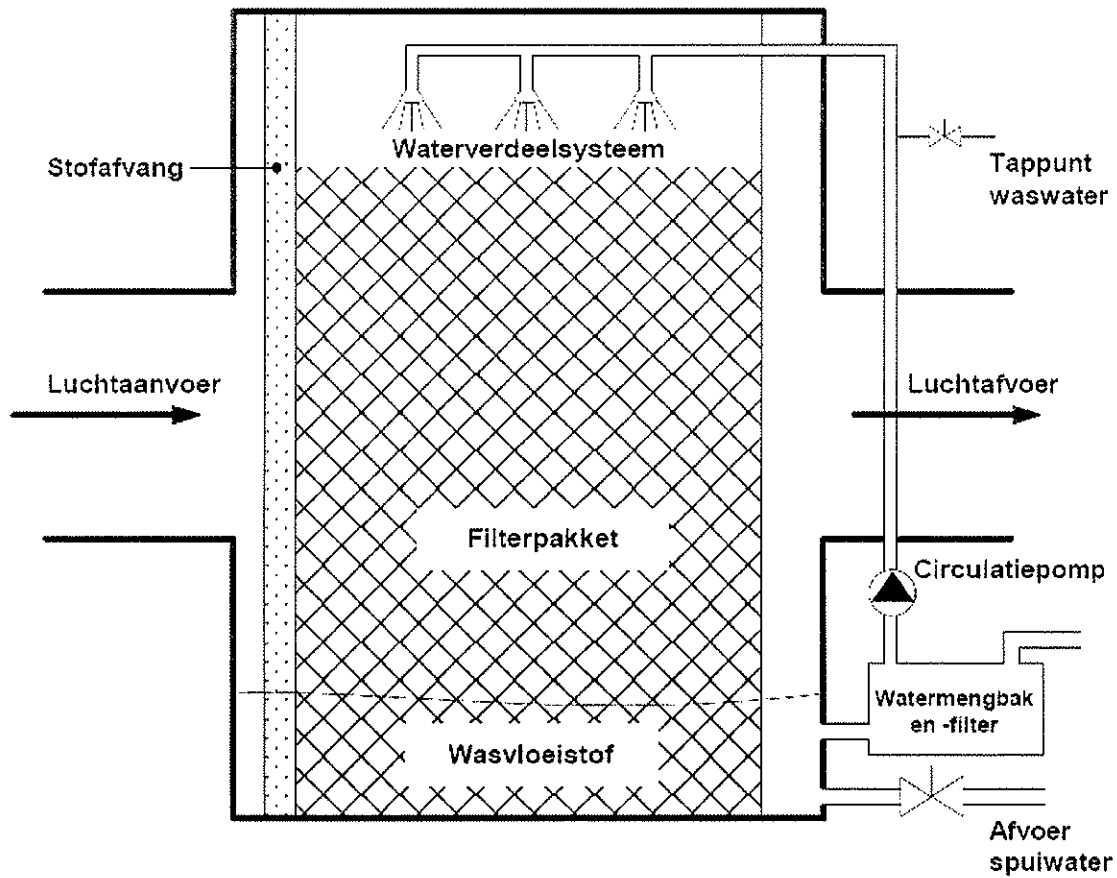
- 1) Bij de vergunningaanvraag dient het dimensioneringsplan van het luchtwassysteem, conform het toelatingscertificaat (waaruit onder meer de relatie met het aantal dieren per diercategorie blijkt) en het monsternameprotocol te worden overlegd.
- 2) Het luchtwassysteem dient uitgevoerd en gedimensioneerd te worden volgens het toelatingscertificaat.
- 3) Het monsternameprotocol en de bedieningshandleiding dienen op een centrale plaats bij de installatie te worden bewaard.
- 4) De bestemming van het spuiwater van het chemisch luchtwassysteem moet duidelijk worden aangegeven. De verwijdering en afzet van het spuiwater dient binnen de vigerende regelgeving plaats te vinden. De luchtwasserproducent / leverancier dient de veehouder hier expliciet op te wijzen.
- 5) De vergunningverlener kan voorschrijven een rendementsmeting van het chemisch luchtwassysteem uit te voeren in de periode van 3 tot 9 maanden nadat het systeem is geïnstalleerd. Om op langere termijn het ammoniakverwijderingsrendement van het chemisch luchtwassysteem aan te tonen kan de vergunningverlener voorschrijven tot het hernalen van de rendementsmeting. In bijlage 3 is een omschrijving opgenomen van de wijze waarop de rendementsmeting moet worden uitgevoerd.
- 6) De pH van het waswater in de luchtwasser dient tussen 3 en 4 te zijn.
- 7) Voor de opslag en het omgaan met zwavelzuur zijn door de arbeidsinspectie en de Adviesraad Gevaarlijke Stoffen richtlijnen opgesteld (P-blad 134.4 en PGS 15).
- 8) De aanvrager noemt dit chemisch luchtwassysteem: "Netfilter".
- 9) De beslissing over de emissiefactor is mede gebaseerd op het door de aanvrager overlegde toelatingscertificaat dat op 25 mei 2005 is afgegeven door A & F. De herleide ammoniakemissie bedraagt:
  - a) Gespeende biggen
    - 0,18 kg NH<sub>3</sub> per dierplaats per jaar bij huisvesting met maximaal 0,35 m<sup>2</sup> leefruimte per dier;
    - 0,23 kg NH<sub>3</sub> per dierplaats per jaar bij huisvesting met meer dan 0,35 m<sup>2</sup> leefruimte per dier.
  - b) Kraamzeugen
    - 2,5 kg NH<sub>3</sub> per dierplaats per jaar
  - c) Geste en dragende zeugen
    - 1,3 kg NH<sub>3</sub> per dierplaats per jaar bij individuele huisvesting;
    - 1,3 kg NH<sub>3</sub> per dierplaats per jaar bij groeps huisvesting.
  - d) Dekberen
    - 1,7 kg NH<sub>3</sub> per dierplaats per jaar.
  - e) Vleesvarkens (inclusief opfokberen en opfokzeugen)
    - 0,8 kg NH<sub>3</sub> per dierplaats per jaar bij huisvesting met maximaal 0,8 m<sup>2</sup> leefruimte per dier;
    - 1,1 kg NH<sub>3</sub> per dierplaats per jaar bij huisvesting met meer dan 0,8 m<sup>2</sup> leefruimte per dier.
- 10) De bovengenoemde bijlagen 1,2 en 3 zijn opgenomen in de bijlagen behorende bij chemische luchtwassystemen. Deze zijn te vinden op [www.infomil.nl](http://www.infomil.nl).

**Tekeningen:**

Een schematisch overzicht van het chemisch luchtwassysteem en de integratie van het luchtwassysteem is bijgevoegd.

**Informatie bij:**

- Infomil ([www.infomil.nl](http://www.infomil.nl))
- Dorset Staltechniek BV ([www.dorsetbv.nl](http://www.dorsetbv.nl))



NAAM: Chemisch luchtwassysteem 70 % voor kraamzeugen, gespeende biggen, guste en dragende zeugen, dekberen en vleesvarkens (inclusief opfokberen en opfokzeugen)	NUMMER: BWL 2006.05 Systeembeschrijving Oktober 2006
--	---

Bijlage 5 Beschrijving Emissiearm stalsysteem (gespeende biggen)

<b>Nummer systeem</b>	BWL 2006.07	
<b>Naam systeem</b>	Mestopvang in water in combinatie met een mestafvoersysteem; hokoppervlak groter dan 0,35 m <sup>2</sup>	
<b>Diercategorie</b>	Gespeende biggen	
<b>Systeembeschrijving van</b>	Oktober 2006	
<b>Vervangt</b>	Beschrijving BB 95.12.031 V1 van 29 oktober 1998	
<b>Werkingsprincipe</b>	Ammoniakemissiebeperking is gebaseerd op beperken van putemissie door opvang van mest in water in combinatie met een regelmatige mestafvoer (na afloop van elke ronde).	
<b>DE TECHNISCHE UITVOERING VAN HET SYSTEEM; BOUWKUNDIG</b>		
	<b>Onderdeel</b>	<b>Uitvoeringseis</b>
1a	Vloeruitvoering	- gedeeltelijk roostervloer met aan de voorzijde van het hok een hellende dichte vloer en aan de achterzijde een roostervloer boven het mestkanaal, <u>of</u> ; - gedeeltelijk roostervloer met een dichte bolle vloer met zowel aan de voorzijde als de achterzijde een roostervloer boven het mestkanaal, het roosteroppervlak aan de voorzijde van de bolle vloer is daarbij kleiner dan het roosteroppervlak aan de achterzijde van de bolle vloer, <u>of</u> - volledig roostervloer
1b		minimaal 0,12 m <sup>2</sup> dichte vloer per dierplaats indien sprake is van een gedeeltelijk roostervloer
2a	Mestkanaal	voorzien van metalen of kunststof roosters
2b		minimaal 500 mm diep, gemeten tussen onderzijde roostervloer en bovenzijde vloer mestkanaal
2c		1 schuine wand mag worden aangebracht
2d		bij aanwezigheid 1 schuine wand moet deze tegen de dichte vloer of onder de voorzijde van het hok zijn aangebracht
2e		helling t.o.v. putvloer minimaal 45°
2f		uitvoering schuine wand volgens technisch informatiedocument 'Schuine wanden in stallen voor varkens'
3a	Aflaat mestkanalen	in elk mestkanaal tenminste één afvoeropening met een diameter van 200 mm
3b		afvoersysteem voor aflaat mestkanaal, uitvoering volgens hoofdstuk rioolsysteem of hoofdstuk andere mestafvoersystemen uit technisch informatiedocument 'Afvoersystemen voor de varkenshouderij'
<b>DE TECHNISCHE UITVOERING VAN HET SYSTEEM; TECHNISCHE VOORZIENINGEN</b>		
	<b>Onderdeel</b>	<b>Uitvoeringseis</b>
4	Voersysteem	plaatsing boven de dichte vloer indien sprake is van een gedeeltelijk roostervloer, bij toepassing van een dichte bolle vloer moet het voersysteem aan de voorzijde van het hok boven het mestkanaal en / of dichte vloer zijn aangebracht
5a	Watervulstelsel	vlotterstelsel of waterdoseercomputer
5b		<u>vlotterstelsel</u> ; bij toepassing van All In – All Out per afdeling, naar elke afdeling voorzien van

	<p>een:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- geijkte waterpulsometer in de wateraanvoerleiding;</li> <li>- aansluiting voor de hogedrukreiniger na de watermeter;</li> <li>- aftap naar het mestkanaal voorzien van kunststof vlotter met een doorlaatcapaciteit van circa 2 à 3 liter per minuut;</li> <li>- boven de vlotter een voorziening, gemaakt van niet mest aannechtend materiaal, ter voorkoming van ophoping van mest op de vlotter; tevens mag geen mest op deze voorziening blijven liggen.</li> </ul> <p>Bij meerdere mestkanalen per afdeling en geen All In – All Out per afdeling moet per mestkanaal(en) per rij hokken een geijkte waterpulsometer worden gemonteerd.</p>
5c	<p><u>waterdoseercomputer:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- centraal opgestelde geijkte waterpulsometer aangesloten op een waterdoseercomputer;</li> <li>- na waterpulsometer wateraanvoerleiding naar de afdelingen;</li> <li>- per mestkanaal aftakking van de wateraanvoerleiding</li> <li>- aftakking achtereenvolgens voorzien van een afsluiter (aangestuurd door de waterdoseercomputer), aansluiting voor de hogedrukreiniger en een aftap naar het mestkanaal voorzien van een sensor of niveauschakelaar.</li> </ul> <p>Bij de aanwezigheid van meerdere mestkanalen per afdeling en de toepassing van All In – All Out per afdeling kan per afdeling worden volstaan met één aansluiting voor de hogedrukreiniger.</p>
5d	instelling vloeistofniveau minimaal 120 mm en maximaal 150 mm boven de putvloer

#### HET GEBRUIK VAN HET SYSTEEM

	Onderdeel	Gebruikseis
a	Hokoppervlak	groter dan 0,35 m <sup>2</sup> per dierplaats
b	Aflaat mestkanaal	na afloop van elke productieronde, maar voor het reinigen van de afdeling <sup>1</sup>
c1	Waternvulstelsm	na aflaten van de mest uit het mestkanaal moet dit kanaal volautomatisch met water worden gevuld tot het vereiste vloeistofniveau
c2		het water in het mestkanaal bestaat uit reinigingswater, eventueel aangevuld met schoon water
c3		vloeistofniveau minimaal 120 en maximaal 150 mm na reiniging van het kanaal en voor aanvang van elke nieuwe productieronde
d	Reiniging schuine wand in het mestkanaal (indien aanwezig)	na afloop van elke productieronde
e	Registratie	ten behoeve van een controle op het waternvulstelsm en het aflaten van de mest moeten de volgende gegevens worden geregistreerd: <ul style="list-style-type: none"> <li>- oplegdata van de gespeende biggen per afdeling;</li> <li>- afleverdata van de gespeende biggen per afdeling;</li> <li>- tijdstip aflaten mest per afdeling;</li> <li>- totaal waternverbruik (inclusief reinigingswater) per afdeling</li> </ul> van deze gegevens moet op het bedrijf een overzicht van de huidige en vorige productieronde aanwezig zijn <sup>2</sup>

1 Tijdens een productieronde is het niet toegestaan om de mest uit het mestkanaal af te laten en vervolgens dit kanaal weer te vullen met water.

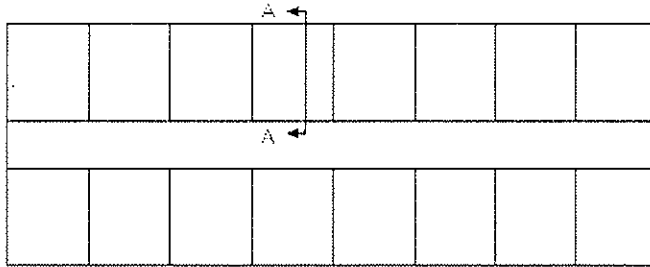
2 Voor het registreren van deze gegevens kan bijvoorbeeld gebruik worden gemaakt van de registratiemogelijkheid van de waterdoseercomputer of van een logboek. Met behulp van deze gegevens, in samenhang met de inhoud van de mestkanalen bij het vereiste vloeistofniveau, is na te gaan of voldoende

•  
•  
•  
•  
•

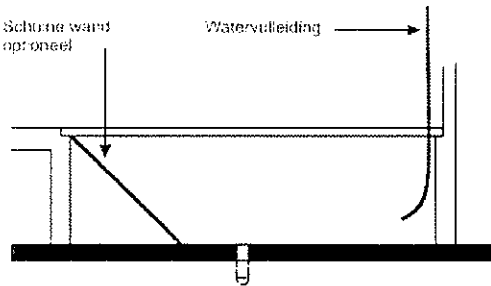
<b>Emissiefactor</b>	0.16 kg NH <sub>3</sub> per dierspaats per jaar
<b>Verwijzing meetrapport</b>	Rapport 95-1005 van IMAG ( <a href="http://www.stalemissies.nl">www.stalemissies.nl</a> )

---

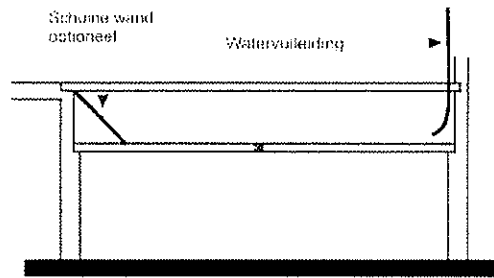
water is gebruikt voor het vullen van de mestkanalen. De inhoud van de mestkanalen behoeft daarbij éénmalig te worden vastgesteld. Het gaat hier om de inhoud bij een voelstofniveau binnen de range van 120 mm – 150 mm boven de putvloer. Deze is afhankelijk van de maatvoering van het mestkanaal, eventueel met een schuine wand, in de betreffende praktijksituatie.



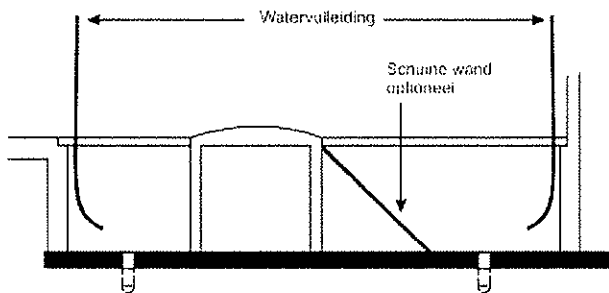
Plattegrond



Doorsnede A-A



Doorsnede A-A (variant)



Doorsnede variant bolle vloer

NAAM:  
Mestopvang in  
water in combinatie  
met een  
mestafvoersysteem;  
hokoppervlak groter  
dan 0,35 m<sup>2</sup>

NUMMER:  
BWL 2006.07  
Systeembeschrijving  
Oktober 2006

## Bijlage 6 Beschrijving gecombineerd luchtwassysteem 85% (zeugen)

Systemnummer:	BWL 2006.14
Rav-nummer:	D 1.1.15.1.1; D 1.1.15.1.2; D 1.2.17.1; D 1.3.12.1; D 2.4.1; D 3.2.15.1.1 en D 3.2.15.1.2
Naam van het systeem:	Gecombineerd luchtwassysteem 85 % ammoniakemissiereductie met chemische wasser (lamellenfilter) en waterwasser
Diercategorie:	Kraamzeugen, gespeende biggen, guste en dragende zeugen, dekberen en vleesvarkens (inclusief opfokberen en opfokzeugen)
Stalbeschrijving van:	Oktober 2006

---

### **Korte omschrijving van het stalsysteem:**

De ammoniakemissie (inclusief geur- en stofemissie) wordt beperkt door de ventilatielucht te behandelen in een gecombineerd luchtwassysteem. Dit is een installatie die is opgebouwd uit meerdere wassystemen. Bij het beschreven systeem bestaat de installatie uit twee achter elkaar geplaatste filterelementen van het type dwarsstroom. Het eerste element is een chemische wasser die bestaat uit een lamellenfilter. Om de 10 minuten wordt gedurende 1 minuut aangezuurde wasvloeistof over het filter gesproeid. Achter dit filter staat een waterwasser. Dit is een kolom vulmateriaal waarover continu water wordt gesproeid met behulp van sproeiers die zich voor en achter het filterelement bevinden. De gezuiverde lucht verlaat vervolgens via een druppelvanger de installatie. Spuiwater komt vrij uit de chemische wasser. Het spuien van waswater vindt plaats nadat het waswater in de chemische wasser vijf keer achter elkaar op de ingestelde pH van 1,5 is gebracht (dit proces begint wanneer het waswater een pH van 4,0 heeft bereikt). Na spuien van het waswater uit de chemische wasser wordt de opvangbak gevuld met het waswater uit de waterwasser. Vervolgens wordt ten behoeve van de waterwasser vers water aangevoerd tot het ingestelde vloeistofniveau in de opvangbak.

Bij passage van de ventilatielucht door het luchtwassysteem wordt de ammoniak opgevangen in de wasvloeistof. Door toevoeging van zwavelzuur aan de wasvloeistof, wordt in de chemische wasser de ammoniak gebonden als ammoniumsulfaat. De verwijdering van stof en geurcomponenten gebeurt in beide wassers.

### **Eisen aan de uitvoering:**

- 1) Gecombineerd luchtwassysteem
  - a) het wassysteem is opgebouwd uit twee achter elkaar geplaatste filterelementen van het type dwarsstroom. Het eerste element is een chemische wasser van het type lamellenfilter met een dikte van 0,50 m. Dit filter is opgebouwd uit carbonaat vezels die in speciale banen zijn aangebracht tussen kunststofplaten. Het tweede element is een waterwasser met een dikte van 0,24 m. Het is een filterpakket dat is opgebouwd uit kunststof filtermateriaal (contactoppervlak is 240 m<sup>2</sup> per m<sup>2</sup>). Voordat de gezuiverde lucht het wassysteem verlaat wordt het in een druppelvanger van waterdruppels ontdaan.
  - b) per m<sup>2</sup> aanstroomoppervlak van zowel de chemische wasser als de waterwasser wordt maximaal 5.000 m<sup>3</sup> lucht aangevoerd. Voor de chemische wasser gaat het hierbij niet om het specifieke oppervlak van de lamellen, maar om het aanstroomoppervlak van het element waarin het lamellenfilter is geplaatst. Het lamellenfilter zelf heeft een capaciteit van maximaal 75 m<sup>3</sup> lucht per uur per m<sup>2</sup> oppervlak van het lamel.
  - c) het gecombineerd luchtwassysteem kan de ventilatielucht van één of meerdere afdelingen behandelen. Op de situatieschets van het totale bedrijf dient dit duidelijk te worden aangegeven.
- 2) Ventilatielucht
  - a) van elke afdeling waarvoor de lagere emissiewaarde van kracht is, dient alle ventilatielucht via het gecombineerd luchtwassysteem de stal te verlaten.
  - b) bij het gebruik van een centraal afzuigkanaal moet het doorstroomoppervlak van dit kanaal tenminste 1 cm<sup>2</sup> per m<sup>3</sup> per uur maximale ventilatiecapaciteit bedragen. Voorts moeten de door het Klimaatplatform Varkenshouderij vastgestelde normen voor maximale ventilatie in acht worden genomen.
- 3) Registratie instrumenten

Ten behoeve van de wekelijkse controle (zie bijlage 2) moet zowel ten behoeve van de chemische wasser als de waterwasser een urenteller worden aangebracht. De urenteller is nodig voor het registreren van de draaiuren van de circulatiepomp. De hoeveelheid spuiwater van de chemische wasser moet met een geijkte waterpulsometer worden geregistreerd. Deze waarden moeten continue worden geregistreerd en niet vrij toegankelijk worden opgeslagen.



- 4) Zuuropslag  
De inhoud van de opslag moet snel en accuraat kunnen worden afgelezen.
- 5) Afvoer spuiwater  
Het spuiwater van de chemische wasser moet worden afgevoerd naar een aparte opslag.

**Eisen aan het gebruik:**

- 1) Conform het monstername protocol (zie bijlage 1) dient elk half jaar een monster van het waswater van de chemische wasser (de eerste filterwand) te worden genomen. De analyseresultaten dienen binnen de aangegeven grenzen te liggen. Indien deze buiten de grenzen liggen dient de gebruiker, in overleg met de leverancier, actie te ondernemen. Monstername, vervoer en analyse van het waswater en de rapportage daarvan dienen door een STERIN/STERLAB gecertificeerde instelling te worden uitgevoerd.
- 2) Door vervuiling van het filterpakket zal de ventilatielucht een hogere weerstand ondervinden. Om deze reden dient het filterpakket van de chemische wasser en de waterwasser minimaal elk jaar te worden gereinigd. De druppeelvanger moet om de drie maanden worden gereinigd.
- 3) Er dient een logboek te worden bijgehouden met betrekking tot enerzijds metingen, onderhoud, analyseresultaten van het wassysteem en optredende storingen en anderzijds de wekelijkse controle werkzaamheden (zie bijlage 2).
- 4) Er dient een onderhoudscontract en een adviescontract afgesloten te zijn met de leverancier. In het onderhoudscontract moet een jaarlijkse controle en onderhoud van het luchtwassysteem zijn opgenomen. Voorts zijn in dit contract taken van de leverancier opgenomen. Bijlage 2 geeft informatie over de standaardinhoud van het onderhoudscontract. Het adviescontract biedt steun bij vragen over de procesvoering van het luchtwassysteem.
- 5) In de periode van 3 tot 9 maanden nadat het systeem is geïnstalleerd moet een rendementsmeting van het gecombineerd luchtwassysteem worden uitgevoerd. Deze meting moet zowel betrekking hebben op het ammoniakverwijderingsrendement als het geurverwijderingsrendement. Om deze rendementen op langere termijn aan te tonen moet deze rendementsmeting worden herhaald in de zomerperiode van het derde jaar waarin de installatie in gebruik is. Vervolgens moet deze meting elke 2 jaar worden herhaald. In bijlage 3 is een omschrijving opgenomen van de wijze waarop de rendementsmeting moet worden uitgevoerd.

**Werkingsresultaat:**

- 1) Dit gecombineerd luchtwassysteem met een chemische wasser (lamellenfilter) en een waterwasser heeft een ammoniakverwijderingsrendement van minimaal 85 %.
- 2) De geuremissie wordt door dit gecombineerd luchtwassysteem met 70 % verminderd (voorlopige waarde).
- 3) Voor de verwijdering van fijn stof door dit gecombineerd luchtwassysteem is op basis van het meetrapport geen waarde vast te stellen.

**Nadere bijzonderheden:**

- 1) Bij de vergunningaanvraag dient het dimensioneringsplan van het gecombineerd luchtwassysteem en het monsternameprotocol te worden overlegd. Uit het dimensioneringsplan moet onder meer de relatie met het aantal dieren per diercategorie blijken.
- 2) Het monsternameprotocol en de bedieningshandleiding dienen op een centrale plaats bij de installatie te worden bewaard.
- 3) De bestemming van het spuiwater van het gecombineerd luchtwassysteem moet duidelijk worden aangegeven. De verwijdering en afzet van het spuiwater dient binnen de vigerende regelgeving plaats te vinden. De luchtwasserproducent / leverancier dient de veehouder hier expliciet op te wijzen.
- 4) Het gehalte aan ammoniumsulfaat in het spuiwater van de chemische wasser mag maximaal 2,1 mol per liter bedragen.
- 5) De pH van het waswater in de chemische wasstap mag voordat het wordt verversd maximaal 4,0 zijn en na verversing maximaal 1,5.
- 6) Voor de opslag en het omgaan met zwavelzuur zijn door de arbeidsinspectie en de Adviesraad Gevaarlijke Stoffen richtlijnen opgesteld (P-blad 134.4 en PGS 15).
- 7) De aanvrager noemt dit gecombineerd luchtwassysteem: "Lameilfilter Plus".
- 8) De beslissing over de emissiefactor is mede gebaseerd op de door de aanvrager overgelegde meetrappen (rapport 1: Zwoil, M., 2004. Bericht über die Durchführung von Emissionsmessungen, Berichtsnummer 2004\_10. Fachhochschule Münster; rapport 2: Lorenz,

Broer, L., Zechelius, M., 2005. Bericht über die Durchführung von Emissionsmessungen. projekt-Nr: 220605-534. LUFA Nord-West).

De herleide ammoniakemissie bedraagt:

- a) Gespeende biggen
    - 0.09 kg NH<sub>3</sub> per dierplaats per jaar bij een hokoppervlak van maximaal 0,35 m<sup>2</sup> per dier;
    - 0.11 kg NH<sub>3</sub> per dierplaats per jaar bij een hokoppervlak van groter dan 0,35 m<sup>2</sup> per dier
  - b) Kraamzeugen
    - 1.25 kg NH<sub>3</sub> per dierplaats per jaar
  - c) Gaste en dragende zeugen
    - 0.63 kg NH<sub>3</sub> per dierplaats per jaar bij individuele huisvesting;
    - 0.63 kg NH<sub>3</sub> per dierplaats per jaar bij groepshuisvesting.
  - d) Dekberen
    - 0.83 kg NH<sub>3</sub> per dierplaats per jaar.
  - e) Vleesvarkens (inclusief opfokberen en opfokzeugen)
    - 0.38 kg NH<sub>3</sub> per dierplaats per jaar bij een hokoppervlak van maximaal 0,8 m<sup>2</sup> per dier;
    - 0.53 kg NH<sub>3</sub> per dierplaats per jaar bij een hokoppervlak van groter dan 0,8 m<sup>2</sup> per dier.
- 9) De bovengenoemde bijlagen 1,2 en 3 zijn opgenomen in de bijlagen behorende bij het gecombineerd luchtwassysteem met chemische wasser en waterwasser. Deze zijn te vinden op [www.infomil.nl](http://www.infomil.nl).

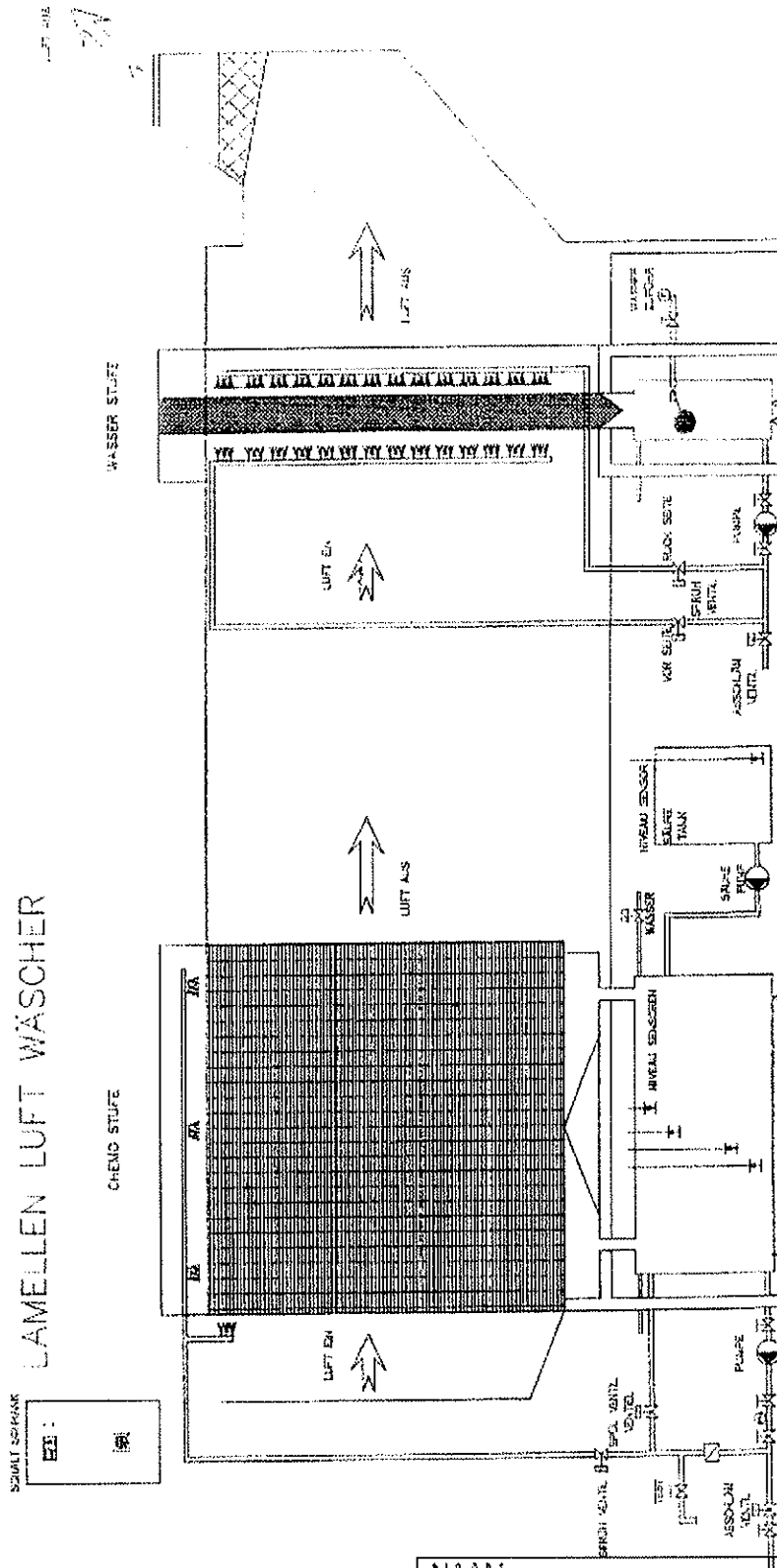
**Tekeningen:**

Een schematisch overzicht van het gecombineerd luchtwassysteem en de integratie van dit luchtwassysteem is bijgevoegd.

**Informatie bij:**

- Infomil ([www.infomil.nl](http://www.infomil.nl))
- Uniqfill Air BV([www.uniqfill.nl](http://www.uniqfill.nl))

# LAMELLEN LUFT WÄSCHER



<p>NAAM: Gecombineerd luchtwassersysteem 85% emissiereductie met chemische wasser (lamellenfilter) en waterwasser, voor kraamzeugen, gespeende biggen, guste en dragende zeugen, dekberen en vleesvarkens (inclusief opfokberen en opfokzeugen)</p>	<p>NUMMER: BWL 2006.14 Systeembeschrijving oktober 2006</p>
---	---

## Bijlage 7 Berekening geurbelasting

	<b>Gebouw 1</b>					
D 3.2.9.1	Vleesvarkens, opfokberen en -zeugen gedeeltelijk roostervloer; chemisch luchtwassysteem 70% emissiereductie (Groen Label BB 96.10.043V1; BB 96.10.043V1/A 99.06.074); hokoppervlak maximaal 0,8 m <sup>2</sup>	2485	0,8	12,5	1988,0	31062,5
					<b>Totaal per gebouw</b>	31062,5
	<b>Gebouw 2</b>					
D 3.4.1	Vleesvarkens, opfokberen en -zeugen; overige huisvestingssystemen; hokoppervlak maximaal 0,8 m <sup>2</sup>	960	2,5	23	2400,0	22080,0
					<b>Totaal per gebouw</b>	22080,0
	<b>Gebouw 3</b>					
D 3.4.2	Vleesvarkens, opfokberen en -zeugen; overige huisvestingssystemen; hokoppervlak groter dan 0,8 m <sup>2</sup>	120	3,5	23	420,0	2760,0
D 1.1.3.2	Gespeende biggen; mestgoot met schuine wand en ontmestingssysteem (Groen Label BB 95.12.031V1); hokoppervlak groter dan 0,35 m <sup>2</sup> BWL 2006.07	1792	0,16	5,4	286,7	9676,8
					<b>Totaal per gebouw</b>	12436,8
	<b>Gebouw 4</b>					
D 1.1.3.2	Gespeende biggen; mestgoot met schuine wand en ontmestingssysteem (Groen Label BB 95.12.031V1); hokoppervlak groter dan 0,35 m <sup>2</sup> BWL 2006.07	1290	0,16	5,4	206,4	6966,0
					<b>Totaal per gebouw</b>	6966,0
	<b>Gebouw 5</b>					
D 1.1.3.2	Gespeende biggen; mestgoot met schuine wand en ontmestingssysteem (Groen Label BB 95.12.031V1); hokoppervlak groter dan 0,35 m <sup>2</sup> BWL 2006.07	1480	0,16	5,4	236,8	7992,0
					<b>Totaal per gebouw</b>	7992,0

	<b>Gebouw 6</b>					
D 1.1.3.2	Gespeende biggen; mestgoot met schuine wand en ontmetingsstelsel (Groen Label BB 95.12.031V1); hokoppervlak groter dan 0,35 m <sup>2</sup> BWL 2006.07	390	0,16	5,4	62,4	2106,0
					<b>Totaal per gebouw</b>	2106,0
	<b>Gebouw 7</b>					
D 1.1.3.2	Gespeende biggen; mestgoot met schuine wand en ontmetingsstelsel (Groen Label BB 95.12.031V1); hokoppervlak groter dan 0,35 m <sup>2</sup> BWL 2006.07	120	0,16	5,4	19,2	648,0
					<b>Totaal per gebouw</b>	648,0
	<b>Gebouw 8</b>					
D 3.2.15.1.2	Vleesvarkens, opfokberen en -zeugen gedeeltelijk roostervloer; luchtwassystemen anders dan biologisch of chemisch gecombineerd luchtwassysteem 85% emissiereductie met chemische wasser (lamellenfilter) en waterwasser hokoppervlak groter dan 0,8 m <sup>2</sup> BWL 2006.14	119	0,53	6,9	63,1	821,1
D 1.3.12.1	Guste en dragende zeugen; luchtwassystemen anders dan biologisch of chemisch gecombineerd luchtwassysteem 85% emissiereductie met chemische wasser (lamellenfilter) en waterwasser BWL 2006.14	866	0,63	5,6	545,6	4849,6
D 1.2.17.1	Kraamzeugen; luchtwassystemen anders dan biologisch of chemisch gecombineerd luchtwassysteem 85% emissiereductie met chemische wasser (lamellenfilter) en waterwasser BWL 2006.14	304	1,25	8,4	380,0	2553,6
D 2.4.1	Dekberen; luchtwassystemen anders dan biologisch of chemisch gecombineerd luchtwassysteem 85% emissiereductie met chemische wasser (lamellenfilter) en waterwasser BWL 2006.14	3	0,83	5,6	2,5	16,8
					<b>Totaal per gebouw</b>	8241,1

Naam van de berekening: Berekening zoals in de aangevraagde situatie  
 Gemaakt op: 30-01-2007 14:35:04  
 Rekentijd: 0:00:10  
 Naam van het bedrijf: Mts van Sambeek-Nielen

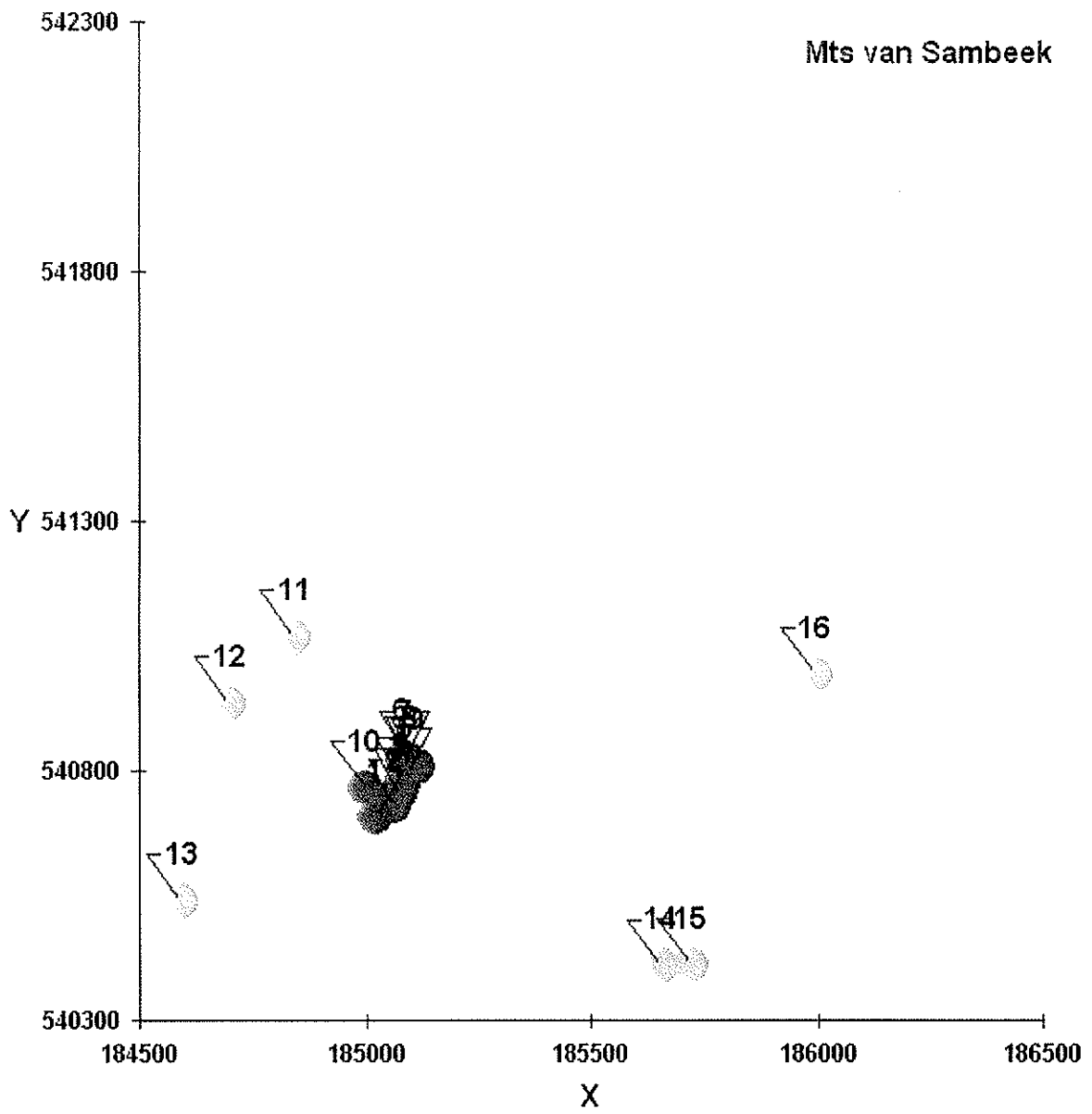
Berekende ruwheid: 0,06 m  
 Meteo station: Schiphol

**Brongegevens:**

Volgnr.	BronID	X-coord.	Y-coord.	EP Hoogte	Gem.geb. hoogte	EP Diam.	EP Uitr. sneih.	E-Aanvraag
1	Gebouw 1	185 020	540 704	10,0	5,4	2,5	4,28	31 063
2	Gebouw 2	185 061	540 726	4,1	4,1	0,4	4,00	22 080
3	Gebouw 3	185 072	540 750	4,5	4,2	0,5	4,00	12 437
4	Gebouw 4	185 078	540 770	5,2	3,7	0,4	4,00	6 966
5	Gebouw 5	185 085	540 790	4,2	3,8	0,4	4,00	7 992
6	Gebouw 6a	185 080	540 824	4,3	3,1	0,5	4,40	1 134
7	Gebouw 6b	185 087	540 822	4,3	3,1	0,5	3,75	675
8	Gebouw 7a	185 098	540 812	5,7	3,5	0,4	3,10	648
9	Gebouw 7b	185 112	540 807	5,7	3,5	0,4	4,00	0
10	Gebouw 8	184 998	540 763	10,0	6,4	2,5	4,26	8 241

**Geur gevoelige locaties:**

Volgnummer	GGLID	Xcoördinaat	Ycoördinaat	Geurnorm	Geurbelasting
11	Koopmanweg 15	184 843	541 066	8,00	7,98
12	Koopmanweg 11	184 698	540 932	8,00	7,27
13	Koopmanweg 26	184 591	540 536	8,00	7,45
14	Langeilleweg 12	185 656	540 406	8,00	3,50
15	Langeilleweg 33	185 721	540 408	8,00	3,27
16	Langeilleweg 13	185 994	540 989	8,00	1,56



\*  
\*  
\*  
\*  
\*

## Bijlage 8 Brief Staatsecretaris van 27 oktober 2006

Geachte Voorzitter,

Hierbij doe ik u een voorstel toekomen voor een beleidslijn betreffende de toepassing van de IPPC-richtlijn voor de beoordeling van de ammoniakemissie vanuit veehouderijen. Met deze beleidslijn wordt beoogd meer duidelijkheid te verschaffen ten behoeve van de vergunningverlening ten aanzien van de vraag in welke situaties aan veehouderijen strengere emissie-eisen zullen moeten worden gesteld dan volgt uit de toepassing van beste beschikbare technieken (BBT). Daarmee wordt invulling gegeven aan een toezegging aan uw Kamer gedaan bij brief van 31 mei 2005, Kamerstukken II 2004/05, 29 930 en 30 004, nr. 33.

### 1. Status beleidslijn

In deze brief worden de hoofdlijnen van een beleidslijn geschetst. Dit voorstel dient nog nader met belanghebbende partijen te worden uitgewerkt, voordat het als beleidslijn kan worden vastgesteld. De definitieve beleidslijn moet worden gezien als een advies aan het bevoegd gezag ten behoeve van de vergunningverlening. Het bevoegd gezag zal echter steeds op basis van de concrete omstandigheden in de vergunning dienen te motiveren waarom in de betreffende situatie met BBT kan worden volstaan dan wel waarom strengere emissie-eisen noodzakelijk zijn en hoe streng die dan moeten zijn. Onder meer op basis van de jurisprudentie over enkele andere algemene maatregelen van bestuur die zijn gebaseerd op artikel 8.44 van Wet milieubeheer is geconcludeerd, dat het bevoegd gezag bij het vaststellen van emissiegrenswaarden altijd een individuele afweging moet maken om te waarborgen dat deze emissie-eisen zijn gebaseerd op BBT (of, zo nodig, op toepassing van verdergaande technieken). In verband daarmee zal de Wet milieubeheer worden aangevuld met een bepaling die het bevoegd gezag ertoe verplicht zonodig af te wijken van de voorschriften in een amvb. Zie hiervoor het wetsvoorstel tot wijziging van de Wet milieubeheer in verband met de modernisering van de algemene milieuregels voor inrichtingen (Kamerstukken II 2005/06, nr. 30 483, nr. 2, artikel I, onderdeel D en de toelichting daarop in nr. 3, blz. 14).



- .
- .
- .
- .
- .

## **2. Samenhang beleidslijn met het wetsvoorstel**

De beleidslijn kan niet los worden gezien van het wetsvoorstel tot wijziging van de Wet ammoniak en veehouderij (Wav). Op de eerste plaats is de inwerkingtreding van deze wetwijziging een noodzakelijke voorwaarde om de beleidslijn te kunnen toepassen. Zonder wetwijziging blijft de strenge toetsing aan de hand van het begrip "belangrijke verontreiniging" in de huidige Wav bestaan. In de gewijzigde Wav zal het vereiste van BBT centraal staan en de voorgestelde beleidslijn sluit daar nauw bij aan. De beleidslijn geeft immers aan in welke gevallen er bij de verlening van een milieuvergunning aanleiding is om vanwege de mogelijke gevolgen voor de omgeving verdergaande emissie-eisen dan BBT te stellen.

Daarnaast is ook van belang dat het wetsvoorstel voorziet in de mogelijkheid van "interne saldering". De veehouder heeft daardoor bij het voldoen aan de emissie-eisen de keuze in welke dierenverblijven hij eventueel verdergaande technieken wil toepassen. Daarmee kan ook wanneer strengere eisen dan BBT worden gesteld op een kosteneffectieve manier aan deze emissie-eisen worden voldaan.

## **3. Huidige situatie**

In de huidige Wav is voorzien in een aanvullende toets voor veehouderijen die onder de werkingssfeer van de IPPC-richtlijn vallen en die zijn gelegen buiten de zones rond de kwetsbare gebieden. Om strijdigheid van de Wav met de IPPC-richtlijn te voorkomen, is in de Wav bepaald dat de milieuvergunning moet worden geweigerd als de oprichting of uitbreiding van een veehouderij zou leiden tot een "belangrijke verontreiniging" respectievelijk een "belangrijke toename van verontreiniging". In de praktijk is het tot nu toe vrijwel onmogelijk gebleken voor een IPPC-bedrijf in de nabijheid van een kwetsbaar gebied om bij uitbreiding van de veestapel een vergunning te krijgen waarbij meer ammoniak mag worden uitgestoten dan op basis van zijn geldende vergunning was toegestaan. In veel gevallen ziet het bedrijf zich dan ook gedwongen om een vergaande emissiereducerende techniek zoals een luchtwasser toe te passen, om de uitbreiding binnen het vergunde 'emissieplafond' te kunnen realiseren.

De strenge jurisprudentie op dit punt lijkt mede te verklaren vanuit de keuze die bij de totstandkoming van de Wav is gemaakt om het begrip "belangrijke verontreiniging" uit de IPPC-richtlijn als harde norm te hanteren en de wijze waarop in de memorie van toelichting is uiteengezet hoe deze omgevingstoetsing zou moeten plaatsvinden. Tegen die achtergrond is het verklaarbaar dat in situaties waar veel veehouderijen in de nabijheid van kwetsbare natuurgebieden zijn gelegen in combinatie met een veel te hoge achtergronddepositie, de bestuursrechter weinig ruimte ziet voor uitbreidingen waarbij de ammoniakemissie toeneemt.

Het is echter de vraag of op grond van de IPPC-richtlijn zelf en dergelijke strenge benadering is vereist. Het begrip "belangrijke verontreiniging" is in de IPPC-richtlijn een van de algemene beginselen waarmee het bevoegd gezag rekening moet houden bij het opstellen van de vergunningvoorwaarden. Uit de jurisprudentie valt af te leiden dat artikel 9, derde en vierde lid, van de richtlijn in dit verband het belangrijke toetsingskader vormt. Op grond daarvan moeten voor de belangrijkste verontreinigende stoffen emissiegrenswaarden aan de vergunning worden verbonden. Deze emissiegrenswaarden moeten worden gebaseerd op de beste beschikbare technieken (BBT), waarbij rekening moet worden gehouden met de technische kenmerken en de geografische ligging van de inrichting alsmede met de plaatselijke milieuomstandigheden. De richtlijn bepaalt niet op welke wijze rekening moet worden gehouden met deze aspecten, maar stelt wel enkele algemene voorwaarden zoals de voorwaarde dat een hoog niveau van bescherming van het milieu in zijn geheel moet worden gewaarborgd. Een uitzondering daarop vormt de situatie waarbij Europese milieukwaliteitsnormen in het geding zijn. Om te voorkomen dat deze normen worden overschreden, moeten zonodig strengere eisen dan BBT worden gesteld en als niet aan de norm kan worden voldaan zal de vergunning moeten worden geweigerd (art. 10 juncto art. 8 van de richtlijn). In andere situaties lijkt de overheid over enige beleidsvrijheid te beschikken of en wanneer strengere eisen dan BBT moeten worden gesteld of in welke gevallen de vergunning moet worden geweigerd. Dit wordt bevestigd door overweging 18 van

de richtlijn, waarin wordt gesteld, dat het de taak van de lidstaten is om te bepalen hoe in voorkomend geval rekening kan worden gehouden met de technische kenmerken en de geografische ligging van de betrokken installatie, alsmede met de plaatselijke omstandigheden.

#### **4. Beleidslijn op hoofdlijnen**

Mede op basis van dit nieuwe inzicht worden in het wetsvoorstel tot wijziging van de Wav de bepalingen over "belangrijke (toename van) verontreiniging" vervangen door een nieuwe bepaling die nauw aansluit bij de regeling in artikel 9, vierde lid, van de IPPC-richtlijn. Uitgangspunt is dat in een veehouderij tenminste BBT wordt toegepast en dat, voorzover het gaat om IPPC-installaties, vanwege de kenmerken en de geografische ligging of de lokale milieuomstandigheden, zo nodig verdergaande emissie-eisen worden gesteld. Verwacht wordt dat op basis van deze regeling de vergunning minder vaak geweigerd zal hoeven te worden dan bij de huidige regeling in de Wav.

De beleidslijn heeft tot doel duidelijkheid te verschaffen over in welke situaties verdergaande emissie-eisen moeten worden gesteld dan BBT zoals vastgelegd in de maximale emissiewaarden van het Besluit ammoniakemissie huisvesting veehouderij (hierna: Besluit huisvesting). Bij de vaststelling van deze maximale emissiewaarden is reeds rekening gehouden met de hoge achtergrondbelasting met ammoniak in Nederland. In het algemeen zijn deze emissiegrenswaarden dan ook gebaseerd op de meest vergaande technieken uit het Europese BBT-referentie-document voor de intensieve veehouderij en gaan deze in sommige gevallen zelfs nog verder. Mede vanwege dit hoge niveau van BBT wordt voorgesteld in de beleidslijn te volstaan met een relatief beperkte aanscherping van de emissie-eisen.

##### *Uitgangspunten*

Vanuit bovenvermelde veronderstelde beleidsvrijheid voor de overheid is gekozen voor een beleidslijn die zoveel mogelijk aansluit bij het huidige ammoniakbeleid. Daarin staan emissiemaatregelen centraal en wordt het aanvullend zoneringsbeleid beperkt tot de zeer kwetsbare gebieden. Dit is een bewuste politieke keuze. Er is daarom niet voor gekozen om, in aanvulling op de Wav-zonering, zones van 500, 1000 of meer meter te hanteren, waarbinnen afhankelijk van de afstand strengere emissie-eisen worden gesteld. In plaats daarvan wordt voorgesteld om op bedrijfsniveau emissiegrenzen te hanteren (emissie van het bedrijf uitgedrukt in kg ammoniak per jaar) waarboven verdergaande technieken dan BBT dienen te worden toegepast. Daarbij is de achterliggende gedachte dat IPPC-bedrijven altijd in betekenende mate bijdragen aan de depositie op een natuurgebied ofwel door de ligging in de directe omgeving dan wel via de bijdrage aan de reeds te hoge achtergronddepositie. Daarnaast worden bij de beleidslijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- Strengere emissie-eisen dan de maximale emissiewaarden van het Besluit huisvesting kunnen buiten de zones van de Wav alleen aan de orde zijn bij veehouderijen die onder de werkingssfeer van de IPPC-richtlijn vallen.
- Of en in welke mate strengere emissie-eisen aan een IPPC-bedrijf worden gesteld, hangt niet alleen af van de ligging ten opzichte van een natuurgebied (geografische ligging) en ammoniakbelasting van dat gebied (plaatselijke milieusituatie), maar ook van de omvang van het bedrijf (technische kenmerken).
- Als het gaat om de bepaling van de omvang van een bedrijf waarbij strengere emissie-eisen worden gesteld, is niet het aantal dieren dat wordt gehouden bepalend maar de hoeveelheid ammoniak die wordt uitgestoten. Daardoor kunnen alle bedrijven, onafhankelijk van de soort dieren die worden gehouden, op gelijke wijze (naar de mate van milieubelasting) worden behandeld.
- Bij de vaststelling van strengere emissie-eisen wordt alleen rekening gehouden met natuurgebieden met een wettelijke en/of planologische status (Natuurbeschermingswetgebieden, gebieden die deel uitmaken van de EHS en eventueel andere natuurgebieden die in een bestemmingsplan als zodanig worden beschermd).

- Bij de vaststelling van strengere emissie-eisen worden bestaande ammoniakrechten in beginsel gerespecteerd. Dit impliceert dat buiten de Wav-zones, zolang de ammoniakemissie van een veehouderij niet toeneemt ten opzichte van de vergunde emissie, geen strengere emissie-eisen worden gesteld dan de maximale emissiewaarden uit het Besluit huisvesting.
- Bij de vaststelling van de strengere emissie-eisen wordt onderscheid gemaakt tussen reconstructiegebieden en niet-reconstructiegebieden. Bij de reconstructiegebieden wordt aangesloten bij de gebiedsindeling van het reconstructieplan en zullen vanwege de hoge achtergronddepositie veelal strengere emissie-eisen moeten worden gesteld dan daarbuiten.

#### *Inhoud beleidslijn*

Ten aanzien van het criterium 'omvang van het bedrijf' wordt voorgesteld om twee categorieën te hanteren, namelijk bedrijven die meer dan 5.000 kg en bedrijven die meer dan 10.000 kg ammoniak per jaar emitteren. De keuze voor deze grenzen is enerzijds ingegeven vanuit de omvang van de milieugevolgen bij de betreffende grootte, anderzijds ook uit pragmatische overwegingen.

Voor wat betreft de bij deze grenzen behorende emissie-eisen wordt voorgesteld om bij de emissiegrens van 5.000 kg een reductie van 70% en bij de emissiegrens van 10.000 kg een reductie van 90% te eisen. Bij de keuze van de reductiepercentages is aangesloten bij de thans beschikbare technieken.

Buiten de reconstructiegebieden wordt, in combinatie met de Wav-zonering, de volgende beleidslijn voorgesteld.

- In de zeer kwetsbare gebieden en een zone van 250 meter daaromheen geldt het strenge regime van de Wav. Er is geen oprichting van een veehouderij mogelijk en de uitbreiding van IPPC-bedrijven en andere intensieve veehouderijen is alleen mogelijk binnen het zogenaamde gecorrigeerde ammoniakplafond, de ammoniakemissie die de veehouderij zou uitstoten als alle huisvestingssystemen precies zouden voldoen aan de maximale emissiewaarden van het Besluit huisvesting. Op deze wijze wordt rekening gehouden met de geografische ligging van de inrichting en de lokale milieusituatie. Om uit te breiden boven dat plafond zullen dus verdergaande technieken dan BBT moeten worden toegepast.
- Buiten de Wav-zones kan een veehouderij die uitbreidt, tot een emissie van maximaal 5.000 kg volstaan met toepassen van BBT. Vanaf een emissie van 5000 kg tot maximaal 10.000 kg zal een reductie van tenminste 70% moeten worden gerealiseerd en vanaf een emissie van 10.000 kg een reductie van tenminste 90%. Indien in de omgeving (bijvoorbeeld tot 3 km) geen kwetsbare natuurgebieden met een wettelijke en/of planologische status zijn gelegen en er tevens geen (te) hoge achtergronddepositie is, hoeven geen strengere emissie-eisen te worden gesteld. Op deze wijze wordt zowel rekening gehouden met de lokale milieusituatie (hoge achtergronddepositie) en met de kenmerken van de inrichting (omvang van het bedrijf).

Binnen de reconstructiegebieden wordt aangesloten bij de gebiedsindeling van de reconstructieplannen waardoor een enigszins afwijkende beleidslijn ontstaat:

- In de extensiveringsgebieden met het primaat natuur, voorzover deze samenvalt met de Wav-gebieden en zones van 250 meter daaromheen, het zoneringregime van de Wav. Het lijkt logisch dat de provincies de natuurgebieden die ze aanwijzen als zeer kwetsbaar gebied en de bijbehorende zonering in het reconstructieplan ook als extensiveringsgebied hebben aangewezen.
- In de verwevingsgebieden (extensiveringsgebieden met het primaat natuur buiten de Wav-zones en extensiveringsgebieden met het primaat wonen) worden eveneens emissiegrenzen van 5.000 en 10.000 kg voorgesteld, maar met dien verstande dat bij overschrijding van deze grenzen het gehele bedrijf moet voldoen aan de eis van 70% respectievelijk 90% reductie.
- In de landbouwontwikkelingsgebieden geldt vanwege de relatief gunstige ligging van deze gebieden ten opzichte van de kwetsbare natuurgebieden het zelfde regime als buiten de

reconstructiegebieden. Bij uitbreiding kan een veehouderij tot een emissie van maximaal 5.000 kg volstaan met BBT, van 5.000 tot 10.000 kg zal een reductie van tenminste 70% en vanaf een emissie van 10.000 kg een reductie van tenminste 90% moeten worden gerealiseerd. Anders dan buiten de reconstructiegebieden zal hier vanwege de hoge achtergronddepositie bij een omvang van meer dan 5.000 kg altijd strengere emissie-eisen moeten worden gesteld.

#### *Voorbeelden*

- Een vleesvarkensbedrijf, buiten de reconstructie en buiten de 250 meter-Wav-zone gelegen, wil uitbreiden van 2.000 naar 3.500 vleesvarkens. Bij een maximale emissiewaarde van 1,4 kg (ammoniak per dierplaats per jaar) emitteert het bedrijf na uitbreiding  $3.500 \times 1,4 = 4.900$  kg. Dat is minder dan 5.000 kg en dus is toepassing van BBT hier voldoende.
- Stel dat hetzelfde bedrijf daarna wil uitbreiden tot 10.000 vleesvarkens. Dan zou het bedrijf voor 3.571 vleesvarkens moeten voldoen aan de maximale emissiewaarde van 1,4 ( $1,4 \times 3.571 = 5.000$  kg), voor 4.545 vleesvarkens aan de emissie-eis 1,1 (70% reductie) en voor de resterende 1.884 vleesvarkens aan de emissie-eis van 0,35 (90% reductie). Dit impliceert dat het bedrijf voor een deel een luchtwasser zou moeten toepassen. In totaal emitteert het bedrijf dan 10.659 kg ammoniak.
- Een vleeskuikenbedrijf wil zich vestigen in een landbouwontwikkelingsgebied met 150.000 vleeskuikens. Voor 111.111 vleeskuikens moet dan worden voldaan aan de maximale emissiewaarde van 45 gram ( $111.111 \times 0,045 = 5000$  kg) en voor de resterende 38.889 aan de emissie-eis van 24 gram (70% reductie). In totaal mag het bedrijf niet meer emitteren dan 5.933 kg. Omdat er geen systeem met een emissiefactor van 24 gram bestaat zou een luchtwasser moeten worden toegepast. Alternatief zou zijn een systeem met een emissiefactor van 37 gram te kiezen, dan zouden bij dezelfde hoeveelheid ammoniakemissie zelfs 160.035 vleeskuikens kunnen worden gehouden.

### **5. Gevolgen beleidslijn voor de veehouderij**

Op het eerste gezicht lijkt deze beleidslijn alle IPPC-bedrijven te betreffen, maar feitelijk ligt het heel wat genuanceerder. Op dit moment vallen circa 1500 veehouderijen onder de werkingssfeer van de IPPC-richtlijn. Het grootste deel daarvan is gelegen in de concentratiegebieden (naar schatting 80%). Op dit moment zijn er slechts circa 100 IPPC-bedrijven die meer dan 10.000 kg ammoniak emitteren. Op basis van een zeer globale schatting is de verwachting dat momenteel ten hoogste 500 IPPC-veehouderijen een emissie tussen de 5.000 en 10.000 kg ammoniak veroorzaken. Van de in totaal 600 die meer dan 5.000 of 10.000 kg ammoniak per jaar emitteren past een deel nog geen BBT toe, zodat het aantal bedrijven dat meer dan 5.000 respectievelijk 10.000 kg ammoniak emitteert waarschijnlijk op termijn nog zal afnemen. Daar staat tegenover dat er in de intensieve veehouderij ook een schaalvergroting plaatsvindt, maar het effect daarvan wordt mogelijk weer gecompenseerd door de ontwikkeling van verdergaande emissiearme technieken. .

De eerste indruk is dat de kosten van de voorgestelde beleidslijn voor de sector niet onredelijk zijn in relatie tot de milieuproblematiek. Voor het merendeel van de gevallen (behalve in verweingsgebieden) hoeven alleen extra investeringen te worden gedaan in nieuwe stallen of de uitbreiding van bestaande stallen en hoeven de bestaande stallen niet te worden aangepast. Bij een reductiepercentage van 70% kan bij veel diercategorieën gebruik worden gemaakt van emissiearme technieken, die niet of nauwelijks duurder zijn dan de technieken waarop BBT is gebaseerd.

### **6. Samenhang met het toetsingskader voor ammoniak in Natuurbeschermingswetgebieden**

Een belangrijk uitgangspunt van deze beleidslijn is de emissiegerichte benadering overeenkomstig het huidige ammoniakbeleid. Ook nabij de kwetsbare delen van de Natuurbeschermingswetgebieden (hierna: Nbwet-gebieden) wordt in het kader van de IPPC-richtlijn volstaan met de beperkte zonerings

•  
•  
•  
•  
•

van de Wav aangevuld met strengere emissie-eisen voor IPPC-bedrijven, afhankelijk van de omvang van de ammoniakemissie. In het kader van de Natuurbeschermingswet kan niet met een dergelijke generieke aanpak worden volstaan, maar moet specifiek naar de gevolgen voor de te beschermen Nbwet-gebieden worden gekeken in relatie met hun instandhoudingsdoelstellingen. Met name buiten de 250-meter-Wav-zones, is niet uit te sluiten dat bij toepassing van de voorgestelde beleidslijn toch significante gevolgen voor habitatgebieden optreden. De ontwikkelingsmogelijkheden voor veehouderijen nabij Nbwet-gebieden zullen dan ook niet worden bepaald door het toetsingskader van de Wav, met inbegrip van deze beleidslijn, maar door het toetsingskader van de Natuurbeschermingswet. Specifiek voor de Nbwet-gebieden wordt momenteel door het ministerie van LNV, in overleg met IPO, VNG, LTO, SNM en het ministerie van VROM, een "interim-toetsingskader ammoniak" ontwikkeld voor de periode totdat er beheerplannen zullen zijn vastgesteld. Naar verwachting zal de inhoud van dit toetsingskader eind dit jaar gereed zijn en in januari in werking kunnen treden (zie de brief van 29 juni 2006, Kamerstukken II 2005/06, 29 043, nr. 4).

## 7. Verdere procedure

Zoals al eerder aangegeven, betreft het hier een voorstel op hoofdlijnen dat nog verder moet worden uitgewerkt. Deze uitwerking zal samen met de VNG, het IPO en het ministerie van LNV plaatsvinden. Bovendien zal ook de veehouderijsector nauw bij dit proces worden betrokken.

Bij de uitwerking zal in elk geval aandacht worden gegeven aan de volgende onderwerpen.

- Per afzonderlijke diercategorie zal nader worden bezien wat de gevolgen van de voorgestelde beleidslijn voor de sector zijn voor wat betreft de kosten, de toepasbaarheid van de beschikbare huisvestingssystemen bij de gekozen emissiereductiepercentages en de gekozen emissiegrenzen. Waar de gekozen systematiek tot onredelijke uitkomsten leidt, zal deze worden aangepast.
- Ook zal een aantal veelvoorkomende bijzondere situaties in kaart worden gebracht en worden bezien op welke wijze daar in het licht van de beleidslijn mee kan worden omgegaan.
- Met het oog op de juridische houdbaarheid zal voor een aantal veel voorkomende situaties voorbeeld-motiveringen worden opgesteld die gebruikt kunnen worden bij de vergunningverlening.
- Voorts zal nog worden bezien of het wenselijk is de beleidslijn af te stemmen met het interim-toetsingskader voor ammoniak in Natuurbeschermingswetgebieden.

Het is de bedoeling dat de uitgewerkte beleidslijn tezamen met een uitwerking van de systematiek van "interne saldering" in januari 2007 in een circulaire wordt neergelegd en dat deze bij de inwerkingtreding van de gewijzigde Wet ammoniak en veehouderij door het bevoegd gezag kan worden toegepast.

Hoogachtend,

De Staatssecretaris van Volkshuisvesting,  
Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer,

Drs. P.L.B.A. van Geel